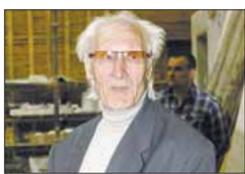

Беларускі хлеб больш цяжкі на вазе, вельмі сытны, з прыемнай «кіслінкай». Каб вырасіць закваску з вады і жытняй мукі, патрабуецца каля двух тыдняў.

11 верасня спаўняецца 75 гадоў з часу адкрыцця Дома-музея Адама Міцкевіча ў Навагрудку — першай музейнай установы ў Беларусі, прысвечанай канкрэтнай асобе.

Іван Міско не проста вядомы скульптар. Ён стварыў своеасаблівую галерэю, у якой самая багатая ў свеце калекцыя скульптурных партрэтаў касманаўтаў розных краін...

Выдаецца з 9 жніўня 1917 г.

Аляксандр ЛУКАШЭНКА:

«АД СВАІХ ПАЗІЦЫЙ МЫ НЕ АДСТУПАЕМ»

Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка 10 верасня прыняў з дакладам міністра замежных спраў Уладзімера Макея, паведамліў БЕЛТА ў прэс-службе беларускага лідара.

На сустрэчы абмяркоўваліся пытанні, якія датычацца міжнароднай і інтэграцыйнай тэматыкі, у тым ліку падрыхтоўкі да самітаў і сустрэч на вышэйшым узроўні.

Як падкрэсліў Прэзідэнт, правядзенне ў Мінску 25 кастрычніка пасяджэння Савета кіраўнікоў дзяржаў СНД — гэта важнейшае пытанне.

Паколькі часу засталася зусім нямнога, Аляксандр Лукашэнка пацкаваўся, якія праблемы ёсць у сувязі з падрыхтоўкай да гэтай сустрэчы на вышэйшым узроўні: «Наколькі мы гатовы да правядзення, у тым ліку арганізацыйна? І галоўнае — гэта пазіцыя кіраўнікоў дзяржаў, ці ўсе праінфармаваны, ці ўсе будуць на гэтым саміце, і іншыя пытанні ў сувязі з гэтым».

Прэзідэнт прадоўжыў: «Затым заходзіць напрамак, другі саміт у лістападзе — «Усходняга партнёрства». На якім узроўні мы знаходзімся? Прынцыповая пазіцыя МЗС вядома, мы не адступаем ад гэтай пазіцыі. Што ў сувязі з гэтым адбываецца там, на заходнім напрамку?»

На сустрэчы закраналіся беларуска-расійскія адносіны, іншыя пытанні міжнароднага парадку дня, у тым ліку сітуацыі ў Сірыі. Прэзідэнт занепакоены лесам грамадзян Беларусі, якія знаходзяцца ў гэтай краіне. «Мы павінны зыходзіць з таго, што сваіх грамадзян адтуль неабходна забраць у гэты крытычны перыяд. Будзе там ваіны ці не будзе, людзі — гэта галоўнае. Я праінфармаваны аб тым, што некаторыя проста не хочуць адтуль выязджаць, але

ўсім мы павінны прапанаваць вярнуцца на радзіму. Зноў потым паедуць, калі ўсё стабілізуецца», — адзначыў Аляксандр Лукашэнка.

Уладзімір Макей па выніках сустрэчы расказаў, што ў кіраўніка дзяржавы да канца года запланаваны як мінімум тры візіты за мяжу, прапрацоўваюцца візіты кіраўнікоў замежных дзяржаў у Беларусь. Чакаецца таксама правядзенне шэрагу пасяджэнняў інтэграцыйных структур, сярод якіх найбольш значнае — намерана ў Мінску пасяджэнне Савета кіраўнікоў дзяржаў СНД.

Старшынявуюча ў гэтым годзе ў СНД Беларусь падрыхтавала і ажыццяўляе адпаведны план работы. Прэзідэнт быў праінфармаваны аб ходзе падрыхтоўкі да пасяджэння Вышэйшага Еўразійскага эканамічнага савета і аб тым, як вядзецца работа над распрацоўкай Дагавора аб стварэнні Еўразійскага эканамічнага саюза, якія праблемы існуюць на гэтым этапе.

Міністр замежных спраў таксама праінфармаваў Прэзідэнта аб перспектывах адносін Беларусі з Еўрапейскім саюзам, у цэлым з еўрапейскімі партнёрамі, а таксама са Злучанымі Штатамі Амерыкі.

Беларусь зыходзіць з таго, што ў аснове адносін з замежнымі партнёрамі павінны быць адкрыты і шчыры дыялог. «Мы гатовы да таго, каб рухацца насустрач адзін аднаму і будаваць адносіны на раўнапраўнай, абсалютна добраўсёснай, канструктыўнай аснове», — сказаў Уладзімір Макей.

Кіраўніку дзяржавы было далажана і аб іншых бягучых пытаннях, якія датычацца дзейнасці МЗС, у тым ліку па выкананні даручэнняў Прэзідэнта па забеспячэнні адпаведнай кадровай работы, развіцці знешнеэканамічнай дзейнасці.

БУДАЎНІЧАЯ «ПЛЯЦОЎКА» НА ПЕРСПЕКТЫВУ

XXI Міжнародная спецыялізаваная выстава «Будпрагрэс-2013» сабрала ў Мінску каля 400 вядучых кампаній з 10 краін. Пра гэта паведаміў намеснік міністра архітэктуры і будаўніцтва Беларусі Дамітрый СЕМЯНКЕВІЧ на адкрыцці выставы.

Сярод удзельнікаў — прадпрыемствы і арганізацыі з Беларусі, краін блізкага і далёкага замежжа, у тым ліку Расіі, Украіны, Літвы, Латвіі, Польшчы, Германіі, Даніі, Швейцарыі і Турцыі, якія прадэманструюць сваю лепшую прадукцыю для шырокага прымянення ў будаўнічай галіне.

«На форуме прадстаўлены найноўшыя ўзоры будматэрыялаў, будаўнічых тэхналогій. Спажываць могуць азнаёміцца як са складанымі прафесійнальнымі рашэннямі і спецтэхнікай, так і з рашэннямі па аздабленні сваіх катэджаў і прысядзібных участкаў, паколькі спектр прадстаўленай прадукцыі даволі шырокі», — сказаў намеснік міністра.

Сяргей КУРКАЧ.

Фота БЕЛТА

Фота БЕЛТА

ЛІЧБА ДНЯ на 0,6%

знізіліся цэны на харчовыя тавары сёння ў жніўні ў параўнанні з ліпенем, паведамліў у Нацыянальным статыстычным камітэце. У жніўні ў параўнанні з папярэднім месяцам скараціліся цэны на ішчэ асноўных відаў харчовых тавараў: бульба — на 28,1%, сародзіна стала танней на 20%, садавіна — на 5,3%, мяса і птушка — на 0,2%, чай на 1%. У той жа час менш чым на 1% падааржэлі масла (100,8% да ліпеня), сыры (100,5%), рыба (100,1%), кандытарскія вырабы (100,8%). Самыя вялікае падарожжанне адзначана ў жніўні на тэксільную муку — рост на 3,3%, на хлеб і хлебобулочныя вырабы — на 2%.

Курсы замежных валют, устаноўленыя НБ РБ з 11.09.2013 г.

Долар ЗША	9050,00 ▲
Еўра	11990,00 ▲
Рас. руб.	273,50 ▲
Укр. грыўня	1107,71 ▲

НАДВОР'Е СЁННЯ

Брэст	+ 18°
Віцебск	+ 18°
Гомель	+ 20°
Гродна	+ 20°
Магілёў	+ 18°
Мінск	+ 18°

ПРАМАЯ ЛІНІЯ МУС ВЫ Ў ПАРАДКУ?

На вашы пытанні, звязаныя з асабістай і маёмаснай бяспекай, ахоўнымі паслугамі, бяспечнай дарожнага руху, своечасовым рэагаваннем на паведамленні аб правапарушэннях, грамадскім парадкам і прафілактычнай злучнасцю адкажа намеснік міністра ўнутраных спраў — начальнік міліцыі грамадскай бяспекі генерал-маёр міліцыі Мікалай Аляксандравіч МЕЛЬЧАНКА. «Прамая лінія» з яго ўдзелам адбудзецца ў Міністэрстве ўнутраных спраў сёння, 11 верасня, у сераду, з 11.00 да 12.00 па нумары: (8-017) 218 55 30.

ПРАМАЯ ЛІНІЯ АБ ПРАЦЫ І ЗАНЯТАСЦІ

пройдзе ў чацвер, 12 верасня, з 11.00 да 12.00 па тэлефоне (017) 306-37-95 у Міністэрстве працы і сацыяльнай абароны Беларусі. Ён правядзе першы намеснік міністра працы і сацыяльнай абароны Пётр Пятровіч ГРУШНІК. Пры звароце на прамую лінію неабходна паведаміць сваё прозвішча, уласнае імя, імя па бацьку, звесткі пра месца жыхарства і (або) работы (вучобы), а прадставіўшы ідэнтыфікацыйны асабі — прозвішча, уласнае імя, імя па бацьку, назву ідэнтыфікацыйнага асабі, якое ён прадстаўляе, і яго ідэнтыфікацыйны асабі, выклікае сутнасць звароту. Такі адмоў ад паведамлення прах звестак зварот можа быць пакінуты без разгляду.

РАБОТА ПАСЛОЎ ПАВІННА ПРЫНОСІЦЬ КАНКРЭТНЫХ ВЫНІКІ

Учора Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка разгледзеў кадравыя пытанні, паведамліў БЕЛТА ў прэс-службе беларускага лідара.

Кіраўнік дзяржавы назначыў: РАЧКОВА Сяргея Анатольевіча — Надзвычайным і Паўнамоцным Паслом Рэспублікі Беларусь у Арабскай Рэспубліцы Егіпет, Пастаянным прадстаўніком Рэспублікі Беларусь пры Лізе арабскіх дзяржаў;

СКВАРЦОВА Уладзіміра Мікалаевіча — Надзвычайным і Паўнамоцным Паслом Рэспублікі Беларусь у Дзяржаве Ізраіль; ДАУГАПОЛАВУ Марыну Івануану — Надзвычайным і Паўнамоцным Паслом Рэспублікі Беларусь у Латвійскай Рэспубліцы;

НІЧКАСАВА Анатоля Іванавіча — Надзвычайным і Паўнамоцным Паслом Рэспублікі Беларусь у Рэспубліцы Казахстан; ТАБАНЮХАВА Алега Міхайлавіча — Надзвычайным і Паўнамоцным Паслом Рэспублікі Беларусь у Туркменстане; КЛАКЕВІЧА Мікалая Мар'янавіча — Надзвычайным і Паўнамоцным Паслом Рэспублікі Беларусь у Рэспубліцы Узбекістан;

АСТРОЎСКАГА Аляксандра Пятровіча — Надзвычайным і Паўнамоцным Паслом Рэспублікі Беларусь у Фінляндыскай Рэспубліцы;

БІСКОСТАГА Вячаслава Васільевіча — Надзвычайным і Паўнамоцным Паслом Рэспублікі Беларусь у Рэспубліцы Кот-д'Івуар на сумяшчальніцтве; ГАЛУОЧАНКУ Рамана Аляксандравіча — Надзвычайным і Паўнамоцным Паслом

Рэспублікі Беларусь у Дзяржаве Катар і Дзяржаве Кувейт па сумяшчальніцтве; ЛАПАТА-ЗАГОРСКАГА Уладзіміра Мікалаевіча — Пастаянным прадстаўніком Рэспублікі Беларусь пры Асацыяцыі дзяржаў Паўднёва-Усходняй Азіі (АСЕАН) па сумяшчальніцтве; ДУБАНЕВІЧ Вольгу Валер'еўну — галоўным вучоным скаратарам Вышэйшай атэстацыйнай камісіі.

Прэзідэнт таксама даў згоду на назначэнне:

МАЦЭЛЯ Валерыя Міхайлавіча — генеральным консулам Рэспублікі Беларусь у г. Шанхай (Кітайская Народная Рэспубліка); САВЕРЧАНКІ Віктара Міхайлавіча — генеральным консулам Рэспублікі Беларусь у г. Нью-Ёрку (Злучаныя Штаты Амерыкі);

РОДЗІНА Віктара Віктаравіча — старшыні Ушацкага райвыканкама; МАСЛАКА Алега Рыгоравіча — старшыні Дрыбінскага райвыканкама; ЯЦКО Аляксандра Анатольевіча — намеснікам міністра культуры; БРЫЛО Ігара Вячаслававіча — намеснікам міністра сельскай гаспадаркі і харчавання;

КАРПОВІЧА Артура Барысавіча — першым намеснікам міністра гандлю; ЧАРНЯКОВА Дамітрыя Уладзіміравіча — дырэктарам адкрытага акцыянернага таварыства «Гомельскія хімічныя заводы»; ДУНАЯ Валерыя Іванавіча — рэктарам УА «Міжнародны дзяржаўны эканамічны ўніверсітэт імя А.Д. Сахарова»; КОУША Аляксандра Міхайлавіча — членам Гродзенскага аблвыканкама.

ПРАЦОЎНЫХ РУК НЕ ХАПАЕ, АЛЕ ЗАРПЛАТЫ ПАВІННЫ РАСЦІ

Аб'явы са словам «патрабуюцца» ў нашай краіне цяпер, мабыць, самыя распаўсюджаныя. Кадры патрэбны практычна ва ўсіх сферах: будаўніцтва, адукацыя, гандаль, медыцына...

Попыт на працоўную сілу ў першым паўгоддзі 2013 года, у параўнанні з аналагічным перыядам мінулага года, павялічыўся, адзначаюць у Міністэрстве працы і сацыяльнай абароны.

У эканоміцы краіны ў студзені—ліпені 2013 года было занята 4 530 800 чалавек. Узровень зарэгістраванага беспрацоўя на канец ліпеня 2013 года склаў 0,5% ад эканамічна актыўнага насельніцтва.

На 1 жніўня ў органы працы, занятасці і сацыяльнай абароны паступілі звесткі аб наяўнасці 73500 вакансій. Пры гэтым рынак працы арыентаваны на рабочыя прафесіі, якія склалі 79,6% ад агульнай колькасці вакансій. У Мінску працадаўцы ў многіх сферах ужо адчуваюць дэфіцыт неабходных ім кадраў — там на аднаго беспрацоўнага прыпадае 16 вакансій.

Недахоп рабочых шмат у чым звязаны з тым, што ў нашым грамадстве пануе ўстаноўка на атрыманне вышэйшай адукацыі. Па некаторых звестках, на аднаго рабочага ў Беларусі прыпадае тры спецыялісты з вышэйшай адукацыяй.

У цэлым жа адной з прычын кадравага голоду ў краіне спецыялісты называюць уплыў дэмаграфічнага правалу пачатку 90-х.

ЭКАЛАГІЧНАЕ СВЯТА: тры ў адным

Полацкі раён сустрэне ўдзельнікаў і гасцей прысвечаных экалогіі мерапрыемстваў. Цэнтрам раённай імпрэзы «Экафэст-2013» стане дзіцячы аздараўленчы летнік «Чайка». Менавіта там, поблізу Казімірава, 14 верасня правядуць грыбны чэмпіят, фестываль «Ад экалогіі прыроды да экалогіі душы», а таксама свята «Гасцюем у полацкага Лесуна».

«Экафэст-2013» дапоўніць музычная шоу-праграма з непасрэдным удзелам артыстаў тэатра гумару і эстрадных мініячур «Полацкі жарт».

Грыбны чэмпіят За грыбны трафей будзе змагацца больш як 120 камандаў.

Сярод удзельнікаў супрацоўнікі прамысловых прадпрыемстваў, сельсвадары, прадпрыемстваў энергетыкі і сувязі, будаўніцтва і дарожнай гаспадаркі, гандлю, бытавога абслугоўвання, адукацыйных устаноў і грамадскіх аб'яднанняў.

Паколькі прафесійнае журы будзе ўлічваць не толькі колькасць і якасць грыбных трафэяў, але і фотаматэрыялы, у склад кожнай каманды залічаны некалькі фатографу-ама тараў.

Акцэнт у саборніцтве зробіць менавіта на фотаконкурсе «Грыбнымі сцежкамі», які наглядна ўвасабіць «ціхае паляванне».

Ад экалогіі прыроды да экалогіі душы Гэты фестываль парадзе модным паказам адзення з другойсай сыравіны, музычнымі выступленнямі экалагічных агітбрыгад, цырымоніяй папаўнення радой маладых экалагаў, а таксама конкурсамі і шматлікімі гульнямі. Актыўнымі ўдзельнікамі стануць больш як 150 школьнікаў Полацкага раёна.

Арганізатары плануюць свабодны мікрафон «Праба, прырода», выставу бульбы і дзгустачню бульбяных страў.

На майстар-класах гасцей навучаць плесці з ласы і саломкі, рабіць сувеніры з прыродных матэрыялаў. Уразіць і флешмоб «Мы адказваем за нашу планету». На чарзе — выставы кветкаваду-дизайнераў, аранжыроўшчыкаў. Кожны атрымае эстэтычнае задавальненне ад пано, карцін, калажоў, аб'ёмных кампазіцый і дыяноў выключна з прыродных матэрыялаў. Гасці ацэняць выставу «Дары восені» і прыгажосць хатніх улюбёнцаў. Бяздомным жывёлам дапаможа адпаведная акцыя.

Гасцюем у полацкага Лесуна Забавульная праграма «Лясныя прыгоды ў хатцы Лесуна» пакіне дзіцяй у захапленні.

Арганізуюцца і чатыры дворыкі з выстаўка-мі-дзгустачынямі.

Удзельнікі прэзентуюць візітоўкі, а таксама буклеты рэцэпты прыгатавання беларускіх страў: юшкі, грыбнага супу, мёду па-дзгунску, шашлык, пірага з брусніцамі, гарбаты, морсу і не толькі.

Маргарыта СІДАР.

ХРОНІКА АПОШНІХ ПАДЗЕЙ

РАСІЙ ПРАДКАЗАЛІ СТРАТЫ МІЛЬЯРДАЎ З-ЗА СПАДУ НАФТАЗДАБЫЧЫ

Расійскі бюджэт пасля 2020 года штогод будзе губляць па 20 мільярдў долараў з-за збуджэння нафтавых радовішчаў. Пра гэта гаворыцца ў даследаванні брытанскага банка HSBC. З 2020 па 2025 год HSBC прагназуе зніжэнне нафтаздабычы з традыцыйных крыніц на 13%. Першыя страты бюджэту будзе зафіксаваны ў 2021 годзе — яны складуць 2,1 мільярд долараў. У далейшым негатыўная тэндэнцыя будзе толькі павялічвацца. Да 2025 года Расіі спатрэбіцца нарасціць здабычу на 40 мільянаў тон, каб некампенсаваць збуджэнне старых радовішчаў. Сёння сярэдняя рэзервы радовішчаў, якія адкрываюцца, ацэньваюцца ў 10 мільянаў тон, што складае толькі 67% зямляншчы.

РЭЙТЫНГ АБАМЫ УПАЎ ДА РЕКОРДНА НИЗКАГА

Рэйтынг прэзідэнта ЗША Барака Абама ўпаў да рэкордна нізкага ўзроўню — палітыку, якому ён праводзіць, падтрымліваюць не больш за 40% амерыканцаў. Пры гэтым 63% грамадзян не задаволены дзеяннямі кіраўніка дзяржавы ў дачыненні да Сірыі. Гэта самы нізкі паказчык падтрымкі Абама за ўсю гісторыю аналагічных апытанняў. У студзені гэтага года кіраўнік Белгаздом падтрымліваў у знешняй палітыцы 54% апытаных, у красавіку — 49%, у чэрвені — 40%. Агульны рэйтынг падтрымкі Абама зафіксаваны на ўзроўні 45%, пры гэтым 52% кажуць, што не задаволены яго працай у Белым доме.

КАЗЛА ПРАДАЛІ ЗА 3 МІЛЬЁНЫ ДОЛАРАЎ

Жывёлавод з Саудаўскай Аравіі прадаў казла за 3,5 мільёна долараў невядомаму пакупніку. Паводле яго слоў, жывёла рэдкай пароды валодае ўнікальнымі здольнасцямі, праўда, не ўдакладняюцца, якімі менавіта. Паведамленне аб куплі казла выклікала велізарны рэзананс у сацыяльных сетках: карыстальнікі былі абураны сумай здзелкі і нагадалі свету пра мільёны сірыйскіх бежанцаў. Раней яшчэ адзін амаатар жывёл не паскупіўся на дарогаю пакупку. Наследны прынц і міністр абароны на дарогаю пакупку. Наследны прынц і міністр абароны Дубая шэйх Мухамед бін Рашыд аль-Мактум аддаў за 16 вярблюдаў 4,5 мільёна долараў. Самай дарогай аказалася вярблюдзіца, якая абыйшлася прынцу ў 2,7 мільёна.

ПАДРАБЯЗНАСЦІ

ГАРАЧЫ ШАКАЛАД КАРЫСНЫ ДЛЯ МОЗГУ

У пажлытых людзей зніжаецца прыток крывы да мозгу. Гэта можа негатыўна адбіцца на кагнітыўных здольнасцях. Але пасля двух кубкаў гарачага шакалада, які трэба выпіваць штодня на працягу месяца, усё вяртаецца ў норму. Як адзначае Reuters, доктар Фарзанех Саронд з Жаноага шпіталь Брыгама з калегамі паспрабавалі высветліць, які менавіта кампанент у шакаладзе пазітыўна ўплывае на мысленне. Раней ужо было даказана, што мозг больш актыўны, калі ў яго паступае ў дастатковым аб'ёме кісларод і цукор з крывы. У прынцыпе, шакалад здольны адзначна пакрыць патрэбу ў цукры. Але адначасова з гэтым у гарачым шакаладзе адна частка флаванойдаў. Яны і падсілкуюць мозг, і зніжаюць узровень ціску, павышаючы гэтым колькасць інсультаў.

У ходзе апошняга эксперымента была сабраная група з 60 чалавек (сярэдня ўзрост — 73 гады). Іх разбілі на дзве падгрупы. Першай давалі гарачы шакалад, багаты на флаванойды, а другой — з іх зніжэння колькасцю. Адуцць пазітыўны эфект шакаладу змаглі толькі людзі з парушэннямі ў прытоку крывы да мозгу. Па-першае, у іх палепшыўся кровазварот, па-другое, добраахвотнікі змаглі хутчэй злучыць кропкі ў адзін малюнак (у пачатку даследавання яны рабілі гэта за 167 секундаў, а ў канцы — за 116).

КОРАТКА

Масавая імуназацыя насельніцтва Беларусі супраць групы пачнецца 1 кастрычніка.

Беларусы цяпер могуць здаваць жылля памяшканні прыватнага жыллага фонду ў арэнду юрыдычным асобам для выкарыстання па прызначэнні. Адпаведная форма дагавора арэнды зацверджана пастановай Савета Міністраў Беларусі ад 29 жніўня 2013 г. № 757.

Акрамя таго, дакументам зацверджана і форма дагавора арэнды (субарэнды) машына-месца.

Вярхоўны суд Беларусі пакінуў без змены прысуд былому начальніку скартараў Савета Рэспублікі Нацыянальнага сходу Беларусі Глебу Бядрыцкаму.

9 верасня каля 20.00 30-гадовы мазыранін беспрычынна забраў тры стрэлы з паліўнічай стрэльбы з акна сваёй кватэры. Пацярпелых няма. Заведзена крымінальная справа па факце хуліганства. Мужчына затрыман.

НАЗАВІЦЕ ПЯЦЬ МЕСЦАЎ НАШАЙ КРАІНЫ, ДЗЕ МУСЦІ ПАБЫВАЦЬ КОЖНЫ БЕЛАРУС

Крысціна БОНДАРАВА, загадчык літаратурна-драматычнай часткі Беларускага тэатра «Лялька», г. Віцебск:

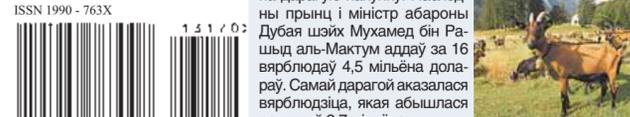
— Кожны беларус мусяць пабываць у вёсцы Косава Брэсцкай вобласці, каб пачуць шыкоўны палац Пулюсцоўка. А зусім недалёка знаходзіцца фальварак Мерачоўшчына, дзе нарадзіўся сусветна вядомы наш зямляк — Андрэй Тадэвуш Банавентура Касцюшка, кіраўнік паўстання 1794 года. Неверагодна прыгожая і таямнічая сядзіба Умястоўскіх у Жамыславе. Далей вандруйкі варта зазірнуць у так званыя «Паўночныя Афіны» — палац, які быў пабудаваны ў вёсцы Залессе Гродзенскай вобласці слаўным ліцвінам Міхалам Клеафасам Агінскім. Варта наведаць і палац Булгакаў у Жылічых (Магілёўская вобласць), які называюць «беларускім Версальем». Тым, хто цікавіцца ўладаннямі Радзівілаў, нельга абмінуць і замак у мястэчку Лубча, што вельмі хутка аднаўляецца намаганнем валандцаў з розных краін свету.

Павел ХАВАНСКИ, электрамеханік метрапалітана, г. Мінск:

— Перш за ўсё кожнаму беларусу трэба наведаць Мірскі замак. Гэта шэдэўр беларускай архітэктуры і, мабыць, самае папулярнае месца ў краіне. Таксама трэба наведаць Гродна. Архітэктура самага «еўрапейскага» горада Беларусі нікога не пакіне аб'якавым. Абавязкова трэба наведаць у вёску Герваты Астравецкага раёна. Там знаходзіцца касцёл, пабудаваны ў стылі неаготыкі, — адно з самых прыгожых збудаванняў на Беларусі. Абавязкова трэба паглядзець Брэсцкую крэпасць. Звычайна беларусы могуць раскажаць пра яе толькі праз прызму падзей Вялікай Айчыннай вайны. І не кожны ведае, што дзесяць тут, у горадзе над Бугам, у 1596 годзе была падпісана царкоўная унія, а падчас Першай сусветнай вайны — Брэст-Літоўскі мірны дагавор. Яшчэ раю наведаць у Навагрудку. Канешне, там няма такога велічнага замка, як, напрыклад, у Нясвіжы, але адчуванне, што па гэтай зямлі некалі хадзіў Міноўці і Міцкевіч, ні на хвіліну не пакідае.

Марына СУХАНАВА, прывізэр аптэкі, г. Мінск:

— З тых месцаў, дзе я была, спачатку я раіла б усім наведаць Гродна, бо там знаходзіцца цудоўная Каложская царква. Калі вы хочаце пабачыць «маленькую Швейцарыю», то тады трэба ехаць у Герваты. Каб ацаніць прыгажосць беларускай прыроды, варта наведаць на Браслаўшчыну. Звычайна, кожны беларус павінен трапіць у Нясвіж. І абавязкова калі-небудзь завітаць у Віцебск. Гэта горад на Дзвіне з прыгожымі саборамі, царквамі і пануючай там атмасферай мастацтва. Падрывала Вікторыя ЧАПЛЕВА.

РАБОТА ПАСЛОЎ ПАВІНА ПРЫНОСІЦЬ КАНКРЭТНЫЯ ВЫНІКІ

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Назначаючы паслоў, Аляксандр Лукашэнка падкрэсліў, што іх работа павіна прыносіць канкрэтныя вынікі для краіны не толькі ў сферы палітыкі, але перш за ўсё ў эканоміцы.

Кіраўнік дзяржавы адзначыў, што на ліпеня наступнага года запланавана яго сустрэча з дыпламатычнымі работнікамі. «Гэта будзе вельмі прынцыповая размова не толькі з вамі, людзьмі, якія практычна за год да гэтай сустрэчы назначаліся, але і тымі, якія будуць назначаны ў кастрычніку-лістападзе, — сказаў Прэзідэнт. — І ўжо сёння трэба ў Адміністрацыі Прэзідэнта вызначыць сур'ёзныя крытэрыі ацэнкі работы паслоў. Трэба выпрацаваць і ў дынаміцы ацэньваць іх работу. Гэтыя крытэрыі не павіна быць шмат, але яны павіны ахопліваць галоўныя напрамкі іх работы».

«Зразумела, што наш палітычны ўплыў не ўсёабдымны. Мы на гэтым і не настойваем, мы не ставім сабе маштабна геапалітычныя мэты. Наша палітыка абсалютна прагматычная, — заўважыў кіраўнік дзяржавы. — Што датычыцца, дапусцім, постсаветскай практоры, нашых суседзяў, так, наш дыпламатычны, палітычны ўплыў вялікі, і тут нікуды не дзенешся. Мы павіны падтрымліваць на гэтым узроўні наша ўзаемадзеянне, уплыў у сферы дыпламатыі і палітыкі».

Аляксандр Лукашэнка таксама адзначыў важнасць развіцця палітычнага ўзаемадзеяння з такімі краінамі, як, напрыклад, КНР або Венесуэла. «Тут і палітычныя пытанні важныя. Але важней за ўсё гандлёва-эканамічныя адносіны. Гэта галоўнае. І там, дзе мы можам і павіны палітычна іграць важную ролю, усё роўна пытанні гандлю, эканомікі, інвестыцый і іншага з'яўляюцца найважнейшымі», — сказаў беларускі лідар.

«Я падвожы вас да таго, што вы ўжо заўтра павіны неадкладна заняцца гэтымі пытаннямі і праблемамі. З міністра і прэм'ер-міністра я запатрабую за тое, як пасольствы за мяжой сталі перш за ўсё гандлёва-эканамічнымі прадстаўніцтвамі, парасном для дзеяння прадпрыемстваў, міністэрстваў і ведамстваў па рэалізацыі нашай прадукцыі за межамі краіны», — звярнуўся кіраўнік дзяржавы да назначаных дыпламатаў.

У сувязі з гэтым Прэзідэнт прывёў канкрэтны прыклад адносна сітуацыі на калійным рынку. «Я ўжо аб гэтым публічна выказаўся. Хачу канкрэтызаваць. Сёння, зразумела, у нас склалася ў сувязі з неспрыстойнымі дзеяннямі гэтых расійскіх нягоднікаў пэўныя праблемы з рэалізацыяй калійных угнаенняў, — адзначыў кіраўнік дзяржавы. — Пытанне не толькі ў тым, што гэта наша асноўная кампанія (хоць гэта не асноўны падаткапалцельшчык, але вельмі значны). Пытанне ў тым, што гэта ўсё ж такі калектыв, горадаўтваральнае прадпрыемства, твар нашай краіны. Мы туды нямаем уклілі працы і сродкаў, каб пасля ліхих 80-х і 90-х прывесці ў належны стан гэта прадпрыемства, прыгожы горад пабудаваны. І наогул у нас шацёрка больш у краіне, акрамя іх, няма».

«З любога боку, з якога ні падыдзі, гэта каштоўнасць для нашай дзяржавы, і мы не тое што страціць (мы яго, вядома ж, ніколі ў жыцці не страцім і нікому не аддадзім на разарванне), мы павіны як мага хутчэй увайсці ў тое рэчышча дзейнасці гэтага прадпрыемства, якое яно было ў лепшыя перыяды, — заявіў Аляксандр Лукашэнка. — А ў лепшыя перыяды краіна атрымлівала больш за \$3 млрд даходу ад рэалізацыі калійных угнаенняў. Зразумела, што рынак цяпер няпростае. Ён да абвалу быў складаным, таму што эканоміка сусветная ў крызісе. А дзеянні акцыянераў з боку «Уралкалія» яшчэ больш ускладнілі сітуацыю на міжнародным рынку калійных угнаенняў».

«Тым не менш мы поўныя рашучасці нармалізаваць гэту сітуацыю. Я чамусьці перакананы, што і расіяне прымуць адпаведнае рашэнне, і кіраўніцтва Расіі такую магучую расійскую кампанію без увагі не кінэ. Рана ці позна, для таго каб аднавіць статус-кво і тое, што было раней, расіяне прыйдуць да нас. Прынамсі, мы не супраць працаваць так, каб былі большыя даходы. Што для гэтага трэба зрабіць, цалкам зразумела», — заявіў Прэзідэнт.

Міністр замежных спраў Уладзімір Макей запэўніў кіраўніка дзяржавы, што пры адборы кандыдатуры ў першую чаргу ўлічаліся іх дзелавыя якасці, каб кожны на сваім месцы прынес максімальную аддачу дзяржаве. «Мы дэмавіліся з кіраўніком Адміністрацыі, што ўжо да канца лістапада, максімум у снежні нам будуць прапанаваны кандыдатуры па замене паслоў у наступным годзе, каб да сустрэчы ў ліпені поўнаасцо ўжо была ажыццёўлена ратацыя», — адзначыў міністр.

Узгадняючы назначэнне кіраўнікоў мясцовых выканаўчых органаў, Прэзідэнт параў новым старшым раівыканкамаў дзейнасцю ў спекальным ключы, але разам з тым строга і мэтанакіравана арыентаваць падначаленых на выкананне пастаўленых перад рэгіёнам задач. Прадстаўляючы кандыдатуру Віктара Родзіна на пасадку старшын Ушацкага раівыканкама, Андрэй Кабякоў акцэнтаваў увагу на маладым узросце (1981 год нараджэння) будучага кіраўніка раёна. Разам з тым ён выказаў надзею, што той сябе правядзе на новай пасадзе, і адзначыў найаўнасць неабходнага для гэтага вопыту.

Аляксандр Лукашэнка ў сувязі з гэтым даў некалькі парад і прыгадаў уласны вопыт, калі ў параўнальна маладым узросце стаў Прэзідэнтам. «Я гэта праходзіў, толькі на больш высокай пасадзе. І яму ўжо нямнога засталася да майго прэзідэнцкага ўзросту, — адзначыў кіраўнік дзяржавы. — Трэба спакойна сваю справу рабіць, і людзі ўсе хутка зразумеюць, што чалавек прыйшоў не дзеля таго, каб толькі сябе паказаць і пакарасавацца на пасадзе».

«Прышоў, даў шанц папрацаваць тым, хто, можа быць, вырашыў, што з ім ніхто працаваць не будзе. Заўсёды чалавеку трэба даваць шанц. А з іншага боку, трэба вельмі строга і мэтанакіравана арыентаваць усіх на тую мэту, якую вы ставіце, а яна вынікае з тых задач, якія ставіць перад дзяржавай і вобласцю. Таму нічога страшнага тут няма», — рэзюмаваў беларускі лідар.

ІНФЛЯЦЫЯ Ў ЖНІЎНІ — УСАГО 0,1%

Індэкс спажывецкіх цэн на тавары і паслугі сёлета ў жніўні, у параўнанні з ліпенем, склаў 100,1%, калі паслугі за гэты час падарэжалі на 1,1%, непродуктовыя тавары — на 0,6%, а прадуктовыя тавары нават патанелі на 0,6%, паведамілі рэдакцыі ў Нацыянальным статыстычным камітэце.

У катэгорыі «прадукты харчавання» мацней за ўсё за апошні месяц таннелі бульба і агародніна — адпаведна на 28,1 і 20%. На 1% патанела гарбата і на 0,2% — мяса і птушка. А вось мука пшанічная ў жніўні падарэжала на 3,3%, яйкі — на 2,3%, хлеб і макаронныя вырабы — на 2%. За мінулы месяц на 1,5% павялічылі кошт на веласіпеды, а таксама на 1,4% — на абутак. Паслугі пасажырскага транспарту падарэжалі на 2,2%, а сувязь — на 1,7%. Сяргей КУРКАЧ.

■ Супрацоўніцтва

Ад слоў да канкрэтных праектаў

Пажаданне такога пераходу прагучала з абодвух бакоў на ўрачашнай беларуска-латвійскай парламенцкай сустрэчы ў Савец Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь.

Гэта першая падобная сустрэча з латвійскімі калегамі для беларускіх парламентарыяў пятага склікання і першы візіт дэпутатаў Сейма ў такім шырокім складзе — былі прадстаўлены практычна ўсе яго фракцыі.

— Мы вельмі высока ацэньваем афіцыйныя візіт парламенцкай дэлегацыі Латвійскай рэспублікі ў нашу краіну, — запэўніла гасцей Святлана Герасімовіч, старшыня Пастаяннай камісіі Савета Рэспублікі Беларусь па рэгіянальнай палітыцы і мясцовым самакіраванні. — Спадзяёмся, што ён будзе садзейнічаць актывізацыі стасункаў паміж нашымі краінамі як у сферы заканадаўчай, так і ў сферы эканомікі, інвестыцый, адукацыі, навукі, культуры».

Святлана Герасімовіч падкрэсліла таксама, што ў дачы-

ненні да Латвійскай Рэспублікі Беларусь займае пазіцыю ўзаемнай павагі. «Мы разглядаем Латвію як вельмі важнага і сур'ёзнага нашага партнёра, — сказала яна. — З задавальненнем адзначаем канструктыўную пазіцыю латвійскага боку па шэрагу важных кірункаў ва ўзаемадзеянні з Еўропай. Мы спадзяёмся, што і надалей Латвія будзе прымаць уважаную пазіцыю па беларускім пытанні».

Беларускія парламентарыі паведамілі, што Беларусь зацікаўлена ў рэалізацыі канкрэтных праектаў з Латвіяй у галіне транспарту, транзіту, трансгранічнай бяспекі, прыцягнення інвестыцый. Латвія з'яўляецца важным эканамічным партнёрам нашай краіны. У 2012 годзе ўдзельная вага Латвіі ў агульным аб'ёме беларускага экспарту складала больш за 7 адсоткаў.

— Нашы добрыя суседскія адносіны з'яўляюцца маленькім мосіткам паміж Еўропай і Беларуссю, нам лягчэй размаўляць з Еўропай, бо мы вельмі добра вас ведаем, у нас вялікія эканамічныя, культурныя сувязі,

— звярнуў увагу на яшчэ адзін аспект узаемаадносін дзвюх краін кіраўнік латвійскай дэлегацыі, старшыня парламенцкай групы Сейма Латвійскай Рэспублікі па супрацоўніцтве з Нацыянальным сходам Рэспублікі Беларусь Артур РУБІКС. — Мы добра супрацоўнічаем ва ўсіх сферах. Нядаўна адбылася сустрэча гарадоў-пабрацімаў у Латвіі, дзе праходзіла шчырая размова, на якой прадстаўнікі ўсіх дэлегацый заклікалі да больш канкрэтных спраў.

— Я знаю і люблю Беларусь з 2006 года, — дадала Яніна КУРСІ-ТЭ-ПАКУЛЕ, член Камісіі Савета Латвійскай Рэспублікі па адукацыі, культуры і навуцы. — З таго часу я амаль штогод прыязджаю на беларускае Палессе са студэнтамі Латвійскага ўніверсітэта для вывучэння беларускай традыцыйнай культуры. Мне вельмі цікавыя адукацыйныя, культурныя і навуковыя сумесныя праекты паміж нашымі краінамі.

— Думаю, што кантакты паміж Беларуссю і Латвіяй развіваюцца дастаткова дынамічна, але ў нас ёсць яшчэ вялікі патэнцыял, які

мы павіны выкарыстаць, — гэта малы і сярэдні бізнес, — звярнуў увагу калег Романс НАЎДЗІНЬЦ, член камісіі Сейма Латвійскай Рэспублікі па эканамічнай, аграрнай, рэгіянальнай палітыцы і палітыцы наваколлага асяроддзя. — Адносіны ў такім бізнесе больш складана зламаць, чым у буйным, таму варта рабіць стаўкі менавіта на малы і сярэдні бізнес.

Пасля сустрэчы Артур Рубікс выказаў журналістам задавальнасць размовай, якая адбылася ў сценах верхняй палаты беларускага парламента:

— Мы разгледзелі ўсе пытанні, якія могуць нас зацікавіць, і першае, пра што мы дэмавіліся, — больш шчыльныя графікі сустрэч, абмен вопытам, бо ёсць і вам што прапанаваць — ва ўсіх сферах (у эканоміцы, сацыяльнай палітыцы), і нам ёсць чым пахваліцца. Абмен на такім узроўні вельмі станоўчы, і гэта добры знак для ўсёй Еўропы пра тое, што мы супрацоўнічаем і маем інтарэс з абодвух бакоў.

Воляга МЯДЗВЕДЗЕВА

■ Соцыум

Працоўных рук не хапае, але зарплаты павінны расці

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

— Летас бы першы выпуск з ВУН маладых спецыялістаў 1990-х гадоў нараджэння, які на 30% аказаўся меншым, чым паларэзны выпуск. Толькі праз 5 гадоў мы пачнем трохі пайдымацца, — заявіў на «круглым stole»

«Сучасныя тэндэнцыі ўтрымання і ўключэння супрацоўнікаў кампаніі» кіраўнік кансалтынгавай групы «Тут і Цяпер» Аляксандр ПАНЬКОЎ.

Яшчэ адна прычына, на якой у Беларусі не хапае рабочых рук — ад'езд спецыялістаў на працу ў замежжа.

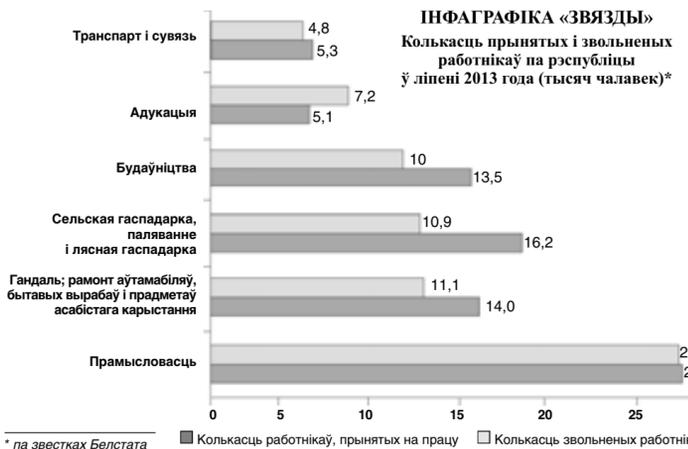
— Разам з тым да 2015 года ў краіне, напрыклад, плануецца адкрыць 40 тысяч новых цэнтраў агульнай плошчай 10 тысяч квадратных метраў, а таксама 450 тысяч квадратных метраў гандлёвых плошчаў. Для забеспячэння іх жыццядзейнасці неабходна каля 27 тысяч працоўных рук, — сказаў Аляксандр ПАНЬКОЎ. — Адкуль узяць такую колькасць людзей?

Ён лічыць, што прыцягненне мігрантаў у Беларусь праблему недахопу працоўных рэсурсаў не вырашыць.

Працадаўца сёння, асабліва ў сталіцы, дэмавілізацыя ісі на ўступкі сваім супрацоўнікам. На думку Аляксандра ПАНЬКОЎ, дэфіцыт кадраў прывядзе да таго, што дэмавілізацыя павялічыць зарплату работнікам. Прычым гэты крок не будзе звязаны з ростам іх кваліфікацыі. І застаецца актуальнай праблема прадукцыйнасці працы.

— Прадукцыйнасць працы ў Беларусі па аптымістычным ацэнках адстае ад еўрапейскай у тры-чатыры разы, а па песімістычным — на некаторых прадпрыемствах ажно ў шэсць разоў, — заяўляюць эксперты. — Каб мінімізаваць страты ад недахопу працоўных рук, працадаўцы ідуць на мадэрнізацыю, памяншаюць залежнасць ад персаналу, пераход на аўтаматызацыю працэсаў. Іншага выйсця няма.

Святлана БУСЬКО.

* па звестках Белстата

Тры пытанні пра пенсію

На пытанні нашых чытачоў адказалі супрацоўнікі Міністэрства працы і сацыяльнай абароны Беларусі.

В.І. Іваноўская, г. Гомель: — З красавіка 2013 года мне па дасягненні 50 гадоў прызначана датармінавая пенсія па Узросце за работу з асаблівымі ўмовамі працы. Я ўзнагароджана знакам пашаны «Ганаровы донор Рэспублікі Беларусь», аднак у павышэнні пенсіі мне адмовілі. Ці прамаверна гэта?

Начальнік аддзела пенсійнага заканадаўства Алена ГОМАРАВА:

— Так, прамаверна. Права на павышэнне пенсіі ўзнікае пры дасягненні агульнавызначанага пенсійнага ўзросту (для жанчын — 55 гадоў).

Ганна Фёдаруна, г. Брэст: — Тры месяцы таму я звольнілася з працы, а праз два

месяцы мне спаўняецца 55 гадоў. Хто павінен рыхтаваць дакументы для прызначэння мне пенсіі?

Начальнік галоўнага ўпраўлення пенсійнага забеспячэння Наталля МУРАШКЕВІЧ:

— У адпаведнасці з заканадаўствам працуючы грамадзяне падаюць заяву аб прызначэнні пенсіі па месцы апошняй працы. Заява аб прызначэнні пенсіі іншымі грамадзянамі падаецца непасрэдна ў раённае (гарадское) ўпраўленне (аддзел) па працы, занятасці і сацыяльнай абароне.

На органы па працы, занятасці і сацыяльнай абароне абавязаны даць дакументаў, неабходных для прызначэння пенсіі, заканадаўствам не ўскладзены. Пра неабходнасць з'яўляюцца аказваць садзейнічанне ў выпатрабаванні такіх дакументаў.

Для атрымання кансультацыі па пытаннях афармлення пенсіі

і неабходных для гэтага дакументаў вы можаце звярнуцца ў органы па працы, занятасці і сацыяльнай абароне.

І. Варэнік, Маладзечанскі раён: — У 2005 годзе разам з асноўнай працай я працаваў у той жа арганізацыі па дагаворы папраду. Ці ўвойдуць сумы заробку па гэтым дагаворы для прызначэння пенсіі? Якія для гэтага патрэбны дакументы?

Начальнік аддзела арганізацыйна-пенсійнага забеспячэння Ніна ЛУЗІНА:

— У заробках для вылічэння пенсіі ўключаюцца выплаты ўсіх відаў, налічаныя на карысць работніка, у тым ліку і ўзнагароджаныя па грамадзянска-прававых дагаворах, падметам якіх з'яўляюцца аказанне паслуг, выкананне работ і стварэнне аб'ектаў інтэлектуальнай уласнасці, на якіх, згодна з

заканадаўствам аб дзяржаўным сацыяльным страхаванні, налічваліся і з якіх выплачваліся абавязковыя страхавыя ўзносы.

Асобы, якія працавалі ў 2005 годзе па дагаворах папраду ў юрыдычных асоб, падлягалі абавязковаму дзяржаўнаму сацыяльнаму страхаванню. З сум узнагароджання за працу па такіх дагаворах працадаўцамі павіны былі выплачваліся абавязковыя страхавыя ўнёскі. Калі ўнёскі выплачаліся, то такія сумы ўзнагароджання за работу па дагаворах папраду ўвойдуць у заробак для вылічэння пенсіі.

Памер заробку за перыяд пасля 1 студзеня 2003 года пацвярджаецца выпіскай з індывідуальнага асабовага рахунку застрахаванай у сістэме дзяржаўнага сацыяльнага страхавання асобы. Выпіска выдаецца раённымі аддзелама абласных і Мінскага гарадскога ўпраўленняў Фонду.

Падрыхтавала Святлана БУСЬКО

НАВІНЫ
ФАКТЫ
ПАДЗЕЙ
НАВІНЫ
ФАКТЫ
ПАДЗЕЙ

АКЦЫІ ДА ДНЯ ГОРАДА

У Мінску скідкі на бытавыя паслугі да Дня горада будуць прадастаўлены ўдзельнікам Вялікай Айчыннай вайны, інвалідам, пенсіянерам і шматдзетным сем'ям, паведамілі карэспандэнту БЕЛТА ў дзяржаўнай установе «Упраўленне бытавога і гаспадарчага абслугоўвання насельніцтва Мінгарвыканкама».

Ільготы дзейнічаюць па 14 верасня ў залежнасці ад віду паслуг. Яны распаўсюджваюцца на рамонт адзення, абутку, ювелірных упрыгажэнняў, паслугі цырульняў, прылад, лазернай, хімічэсты, пракату і фотаслугі. Памер скідкаў вар'іруецца ад 10 працэнтаў да 100 працэнтаў. З поўным пералікам арганізацый, якія ўдзельнічаюць у акцыі, можна азнаёміцца на сайце Мінгарвыканкама.

Усяго каля 180 аб'ектаў бытавога абслугоўвання адгукнуліся на ініцыятыву зніжкі кошту паслуг да Дня горада, а цырульні ААТ «Усход» і зусім з 12 па 14 верасня абядаюць бясплатна стрыжкі для ветэранаў ВВБ і асоб, прыраўнаваных да іх, інвалідаў I-II груп, шматдзетных сем'яў.

САМАЯ ВЫСОКАЯ ЗАРПЛАТА — У ІТ-СФЕРЫ І ФІНАНСАВАЙ ДЗЕЙНАСЦІ

У Мінску ў студзені—ліпені гэтага года самая высокая сярэднмесячная заробатная плата была ў арганізацыях, звязаных з вылічальнай тэхнікай (Вr12 млн 767,1 тыс.), і фінансавай дзейнасцю (Вr10 млн 161,1 тыс.). Аб гэтым БЕЛТА паведамілі ў галоўным статыстычным упраўленні Мінска.

Намінальная налічаная сярэднмесячная заробатная плата работнікаў павялічылася на 45,9 працэнта ў параўнанні са студзенем—ліпенем 2012 года і складала Вr6 млн 301,4 тыс.

Заробак будаўнікоў (Вr7 млн 594,5 тыс.) перавысіў паказчыкі ў сярэднім па горадзе на 20,5 працэнта. На прадпрыемствах апрацоўчай прамысловасці ў сярэднім зараблялі Вr6 млн 293,8 тыс., у тым ліку ў ліпені — Вr6 млн 817,9 тыс. Работнікам транспарту і сувязі ў студзені—ліпені гэтага года была налічаная заробатная плата ў памеры Вr6 млн 671,3 тыс., у тым ліку чыгуначнага транспарту — Вr7 млн 835,2 тыс., паветранага — Вr9 млн 939,3 тыс. Сярэднмесячная заробатная плата ў арганізацыях гандлю, рамонту аўтамабіляў, бытавых вырабаў і прадметаў асабістага карыстання за сем месяцаў гэтага года складала Вr6 млн 185,5 тыс.

Рэальная заробатная плата работнікаў Мінска (заробатная плата, разлічаная з улікам спажывецкіх цэн на тавары і паслугі) ў студзені—ліпені 2013 года ў параўнанні з аналагічным перыядам мінулага года павялічылася на 21,1 працэнта.

І ДЗЕ ВАЛЮТА?

Камітэт дзяржаўнага кантролю адзначае рост знешняй дэбіторскай запасычанасці ў Віцебскай вобласці з пачатку года.

— Запасычанасць на 1 ліпеня складала 5838 мільярд рублёў і павялічылася за студзень — чэрвень на 6,4%. Пратэрмінаваная знешняя дэбіторская запасычанасць павялічылася на 20,8% (77,2 мільярд рублёў). Найбольшы рост пратэрмінаванай запасычанасці — на 52,9% — дапушчаны арганізацыі рэспубліканскага падпарадкавання. Адна з асноўных прычын росту — парушэнне суб'ектамі тэрмінаў паўстання экспертнай валютнай вырочкі і імпартаваных тавараў, — расказалі ў кантрольным ведамстве.

Сёлета парушэнні парадку ажыццяўлення знешнегандлёвых аперацый выяўлены Камітэтам дзяржаўнага кантролю ў 10 юрыдычных асоб. Усяго з парушэннем тэрміну па экспертных аперацыях паступіла 71,5 мільёна расійскіх рублёў, 170,2 тысячы еўра і 10 тысяч долараў ЗША... Да адміністрацыйнай адказнасці за парушэнні тэрмінаў правядзення знешнегандлёвых аперацый прыцягнута 15 юрыдычных асоб з накладаннем штрафу на агульную суму больш як 5,2 мільярд рублёў.

Як высветлілі кантралёры, некаторыя прадпрыемствамі не робяцца захады па спяганні запасычанасці за адгружаную на экспарт прадукцыю. Тавары адгружаюцца пры наяўнасці пратэрмінаванай запасычанасці пакупніка па раней зробленых адгружках тавараў. Перыяд перавышэння тэрмінаў тэрмінаў завяршэння знешнегандлёвых аперацый даходзіць да 3 гадоў! Напрыклад, запасычанасць за прадукцыю зарэгістраваных у РФ дзвюх фірмаў перад заснавальнікам — віцебскім ААТ «Віцязь» — складала 8,5 мільёна расійскіх рублёў, а з перавышэннем тэрмінаў правядзення знешнегандлёвых аперацый да 636 дзён паступіла 56,7 мільёна расійскіх рублёў. Пры гэтым ажыццяўлялася адгрузка прадукцыі.

Аляксандр ПУКШАНСКІ.

МУЖЧЫНА АБРАБАВАЎ БАНК, ЗАГІПНАТЫЗАВАЎШЫ КАСІРА

У Смаленску махляр скараў з банка амаль 1 мільён расійскіх рублёў, загіпнатызаваўшы касіра, паведаваюць інфармагенцыі.

Смаленская паліцыя адшукава махляра, якому супрацоўнікі банка пад гіпнозам аддала 980 тысяч рублёў. Як расказалі работнікі банка, дзвіну наведвальнік зайшоў да іх пад канец працоўнага дня. Падышоўшы да касіра, ён назваў дырэктарам гандлёвага дома, у якім размяшчаецца філіял банка, і заявіў, што хацеў бы забраць грошы за арэнду тэрмінала. Касір не задаў ніякіх пытанняў, не папрасіла прад'явіць дакументы і аддала грамадзяніну ўсе грошы, якія на той момант меліся ў касавым апарате, — 980 тысяч рублёў.

Зыходзячы з запісу камер відэаназірання вядома, што незнамец знаходзіўся ў памяшканні не больш за 3 хвілін, ён спакойна зайшоў унутр, атрымаў грошы і гтак жа спакойна пакінуў грошы каасіра. Праз некаторы час касір зразумела, што грошы скралі, і звярнулася да адміністратара, які выклікаў паліцыю. Інцідэнт дзівучым патлумачыла тым, што яе загіпнатызаваў.

ЗАБОЙЦУ ДЗЯЎЧЫНЫ З РЭЧЫЦЫ ПАГРАЖАЕ СМЯРОТНАЕ ПАКАРАННЕ

Дранікі з фантазіяй

У МАГІЛЕЎСКИМ РЭСТАРАНЕ ДА БЕЛАРУСКАЙ КУХНІ ПАДЫХОДЗЯЦЬ ТВОРЧА

Рэстаран «Ізба» ў цэнтры Магілёва спецыялізуецца на беларускай кухні. Яго гаспадары — Алена і Валеры — варанецкія. «Ізба» існуе дзясятка гадоў і мае ў кліентаў рэпутацыю месца, дзе можна смачна паесці.

Валерый па прафесіі праграміст, але та адбылося, што дзіцячае хобі пераросло ў сваю справу. Жонка ў яго — бухгалтар. І пара пасляхова развівае свой бізнес, нядаўна пашырыўшы яго да кейтарынгу — выязнога абслугоўвання, дзе, дарэчы, таксама карыстаецца попытам і нацыянальнай кухняй. Фірмовая страва рэстарана — запечаная бульба з мясам і каўбаскамі, з цыбулькай і соусам. Усё гэта разам у «Ізбе» называецца «Бульбачка ад бабы Люсі» і каштуе 66 тысяч рублёў.

Тую ж самую страву, але толькі з яйкамі, называюць «Бульбачкай ад дзядзі Міцяя»: мужчынскі варыянт каштуе тысяч на 5 даражэй. Зразумела, кліенты цэняць гумар. Меню «Ізбы», напісанае з жартамі і наймысмымі памылкамі, на трацячым, часам спрабуюць проста забраць на памяць.

Баба Люсі і дзед Міцяй з'явіліся дзеля рэкламы «Ізбы». Выява мужычка ў аблавуку і чырвонай кашулі ў белы гарох упрыгожвае шэльду рэстарана. Інтэр'ер зроблены ў народным беларускім стылі: вокны з прыгожымі вітражамі і шышыванкі на сценах. Гліняныя гарлячкі і старыя гадзіннікі. Саламяная страха над барам і жоўтыя сплячкіні.

Прывітанне на уваходзе: «Сардэчна запрашаем, хл-

бам-соллю сустракаем!». Ёсць нават вельмі патрыятычны малонак: паласаты памежны слуп, па адзін бок цвіце яркімі фарбамі родная краіна, па другі — замежная пустэча. Гасці з іншых краін не крыўдзяцца, а ідучы частавацца смачнымі беларускімі стравамі.

— Яны хочучы адчуць беларускі каларыт, людзям падабаецца наша нацыянальная ежа, — кажа Валеры. — Нам і самім яна падабаецца, мы нават самі стравы прыдумляем, гатуюм і частуемся.

Гаспадар тлумачыць, што сучасная беларуская кухня — гэта не толькі дранікі і мянчэ. Гэта шмат страў, створаных з улікам традыцый. Сакрэт паспяховага рэстарана ў тым, каб зрабіць меню разнастайным.

Напрыклад, дранікі можна паесці раз, ну два, а на трэці ўжо засумуеш над талеркай, таму што нават самае смачнае прыдаецца. Таму звыклія стравы ў магілёўскай «Ізбе» становяцца асновай для новых: скажам, на дранікі кладзецца ярыч, і ўсё гэта запякаецца з сырам і спецыяльным соусам... Або ў блін кладзецца начынка з курцы, грудзінкі, спаржавай фасолі і соуса. Такія блінчыкі калісьці спадабаліся дацэ гаспадару Ангеліне, і цяпер у меню з'явіўся «Машэчак ад Гелі».

— Мы шмат прыдумляем самі, новыя стравы нараджаюцца проста з паветра, — дзеліцца сваімі секрэтамі Варанецкія. — Мы ж жывём у Беларусі, таму лічым іх цалкам беларускімі.

Алена і Валеры — прыхільнікі здаровага харчавання, якія не ўдзяваюць хімічных змя-

няльнікаў смаку. У «Ізбе» няма ніякіх кетчупаў, маянэз і іншыя соусы тут робяць самі. Таксама сольца сала, круглы год гатуюць маласольца агуркі і нават сыр могуць вырабіць са свежага малака. Валерый кажа, што беларуская кухня ўласціва выкарыстанне духмяных зеляк, і набывае толькі натуральныя прыправы, без дабавак. «Фішка» ярыч у тым, што ў беларускай кухні пераважае аддацца не столькі смажанню, колькі запяканню ў печы. У «Ізбе» ёсць невялікая электрычная пліта і некалькі сучасных і дарагіх печак. Як спадчынку, у «Ізбе» гатуюць у печы, няхай цяпер яна і называецца параканвектаматам.

Запечаныя беларускія стравы падаюцца ў гліняным посудзе альбо на чыгунных патэльнях. Напрыклад, патэльня «Бабулін унук» — гэта дранікі, шынка, грыбы, сыр і маянэз. Кошт — 46 тысяч рублёў.

Да ежы могуць падаць кефір

альбо квас з мёдам і хрэмам. Што датычыцца вегетарыянцаў, то шанца паесці ў іх таксама ёсць. Грачэская салата з беларускім сырам, запечаная гародніна, дранікі са смятанай, халоднік, рыба. Але ўсё ж трэба прызнаць: кухня беларусаў заснавана на мясе і сале. З гэтай прычыны, прызнаючы знаўцы справы, беларускія стравы для рэстаранаў не самыя выгадныя, яны патрабуюць значных выдаткаў на прадукты і іх апрацоўку. Трымаць піцэрню не так затратна.

— У нас запатрабавана беларуская кухня, — упэўнена кажа Ірына САРОКІНА, намеснік начальніка аддзела арганізацыі гандлю, грамадскага харчавання і бытавога абслугоўвання насельніцтва ўпраўлення гандлю і паслуг Магілёўскага аблвыканкома. — Аднак у грамадскім харчаванні, каб задаволіць патрэбы

самых розных кліентаў, прапаноўваюць разнастайную ежу, якая прадэстаўляе кухню розных народаў свету, і беларускую таксама.

У Магілёўскай вобласці ёсць шэраг кавярняў і рэстаранаў у абласным і раённых цэнтрах, якія спецыялізуюцца на беларускіх стравах: у Уяльнічах, Крычаве, Клімавічах. А ў Кіраўску «Смажанка» раённага спажывецкага таварыства стала папулярным месцам харчавання для вандрунікаў і мясцовых жыхароў. Беларускія смажанкі з разнастайнымі начынкамі — грыбной, мясной і курнай — вельмі смачныя, а каштуе адна смажанка прыкладна 6 тысяч беларускіх рублёў. У кавярні на дарозе Магілёў — Бабруйск спяняецца шмат аўтамабільнаў, смажанкі бяруць звычайна стосамі і пакецікамі.

Кацярына Сарокіна раскажа, што ў меню амаль кожнага пункта грамадскага харчавання можна знайсці дранікі, каўбасу, запечаную бульбу і іншыя папулярныя беларускія стравы. Аднак малядыя людзі цяпер скандзізатываюцца на піццу, сушы і салатэ «Цэзар», а жанчыны ўвогуле хочучы есці і адначасова худнець, а таму аддаюць перавагу няпустаў ежы. Дзеля задавальнення ўсё іх інтарэсаў і павелічэння вырўкі ў кавярні рэстаранаў ствараюць меню, дзе прадстаўлены самыя розныя кухні. Аднак і жыхары Магілёўшчыны, і гасці рэгіёна цэняць і любяць смачныя беларускія стравы.

Ілона ІВАНОВА.

Нацыянальны густ

КАЛЯ КАМЯНЕЦКАЙ ВЕЖЫ НАКОРМЯЦЬ ВЕРАШЧАКАЙ

Ніна Іванаўна Мурына, загадчыца вытворчасці рэстарана «Белая вежа», спешна аддавала распраджэнні... Толькі што пазнавала экскурсавод са Смаленска, замовіла харчаванне моладзевы групы. Цяпер міжэсоне: расійскія турысты няшмат, збачваюць толькі асобныя аўтобусы. А вось на школьных канікулах нават графік харчавання груп даводзіцца складаць. Хто з гідаў ужо карміў сваіх экскурсантаў у Камянец, той і наступны раз стараецца завярнуць у райцэнтр па дарозе на пушчу. Бо, як сказала экскурсавод Вольга, тут і танней, і гатуецца амаль па-хатняму.

Ніна Мурына працуе даўно, я і шэф-повар рэстарана Тамара Дубяка. І яны не сніня ўсёвядомлі, што замежны турыст вельмі часта жадае паспытаць штосьці мясцовае, падавай яму страву з нацыянальным каларытам. Таму ў меню заўсёды значыцца за добры дзясяткаў страў беларускай кухні, а таксама некалькі фірмовых пацастункаў. Мне пашанцавала: падчас наведвання ў рэстаране якаясьці дзень беларускай кухні. І нават дзённае меню — два комплексныя абеды — складалася спрэс з баршчу, дранікаў, мясных страў, салатаў, прыгатаваных па-беларуску. Цэны тут вельмі дэмакратычныя, паабедка можна ў сярэднім за 30 тысяч рублёў. Таму ў рэстаран ходзяць камандзіроўчаныя, офісныя работнікі, гасці горада. Рыба з гарнірам з бульбы, якую давялося пакаштаваць аўтарытэ гэтага радку, сапраўды аказалася прыгатаванай смачна і па-дамашнему.

Паводле слоў Ніны Мурынай, беларуская кухня «лёгкай і лагоднай». У ёй няма зандаг вострых прыпраў, звыш складаных соусаў. І многае, што даводзіцца гатаваць, помніцца з часоў маленства, калі гэта варылі ці смажылі маці і бабця. Нешта, безумоўна, даводзіцца дадаваць, імправізаваць. Цяпер у дапамогу прафесіяналам выпушчана столькі літаратуры: даведнікі, дапаможнікі.

Фаліант пад назвай «Зборнік беларускіх страў» стаў настольнай кнігай Ніны Іванаўны і яе калег. Кажы, што зборнік вельмі дапамагае. Часам у тое, што ведаш і гатуеш даўно, варта дадаць нейкі «маленькі акцэнт», які падгледзеў у кніжцы. Глядзіш — і страва па-іншаму заірагла.

Наогул у раздзеле беларускай кухні камянецкія кухары выкарыстоўваюць шмат бульбы і грыбоў. Грыбы тут елі спрадвечу, бо іх было заўсёды шмат у пушчанскім краі. Грыбы прысутнічаюць амаль ва ўсіх фірмовых стравах рэстарана. Гэта і каўбаскі «Белавежскія», і катлеты «Васкоськая», і блінчыкі з начынкай з грыбамі і квашанай капустаю.

З бульбяных страў наведнікам гэтага рэстарана асабліва падабаецца каўбаска «бульбяная». Робіцца яна з бульбы, надранай на дробнай тарцы і перамешанай з паджаманымі сваркамі. Усё змяшчаецца ў кішкі і запякаецца на біясе. Аднойчы такой смачатой частавалі расійскіх ветэрану вайны, якія гасцявалі падчас мерапрыемстваў, прымержаваных да 22 чэрвеня. Вельмі хваляваліся, успамінае Ніна Іванаўна, хацелася бы дагадзіць заслужаным людзям са шматлікімі ордэнамі і медаллямі. І калі яна па звычцы сваёй выйшла ў залу і спытала, ці спадабаўся абед, то гасці адказалі, што ў знак удзячнасці гатовы нават заплаціць. І вельмі хораша запыталі меладзічную песню ваенных гадоў.

Многія турысты, асабліва з замежных, узялі звычку прыязджаць сюды на вачару. Удзень яны адпачываюць у Белавежскай пушчы: хто ходзіць на палыванне, хто знаёміцца з запаведным лесам на экалагічных сяржыхнах. Калі да гэтага яны наведвалі музей у старажытнай Камянецкай вежы і абедалі ў рэстаране побач з вежай, то не выключана, што прыедуць сюды і на вачару. Тады гасці стравана вывучаюць меню, замаўляюць манчану або вершачку ці што-небудзь з фірмовых страў рэстарана. Вершачку тут звычайна падаюць у гаршочках, у якіх і тушылася смажаная каўбаска з галушкамі.

Ніна Іванаўна асабліва любіць гатаваць піражкі са шчаўем. Цыкавае начынка, ці ж няпраўда? Мы прывыклі, што піражкі бываюць з мясам, з капустай, з варэннем, з яйкамі... А вось піражкі са шчаўем, аказваецца, гатавалі гаспадары ў тутэйшых мясцінах. Трэба толькі «угадаць з цэстам», каб яно было і не тонкае, і не тоўстае, а ў накрывшанае шчаўе дадаць цыкуру. Атрымліваецца такі арыгінальны смак, што пальчыкі абліжаш.

Галкі бульбяныя гатуюць тут з тоўчанай бульбы, абавязкова з грыбамі. Гарбут падаюць з чабору, мяты і іншых гаючых зеляк, гасцей частуюць журавінавым квасам. Ёсць свае «разынкі» не толькі ў спрактыкаваных кухару, такіх, як Тамара Дубяка, але і ў маладога пакалення кулінараў. Ганна Пятрэвічкіна любіць гатаваць катлеты «Белавежскія», і гасці, які правіла, застаюцца задаволеныя.

Сваё майстэрства калектыў «Белай вежы» дэманструе на святах і фестывалях. Летас у Камянецкіх праходзілі абласныя дажынкы, у свой час горад прымаў і Дзень беларускага пісьменства. А на першых рэспубліканскіх «Дажынках» у Століне гадоў пяцінаццаць таму каманда рэстарана заняла першае месца ў прафесійным конкурсе. Да гэтай пары памятаюць, як рабілі «мядзведзь ў халасце», фаршыравалі гусь яблыкамі. У прыгатаванні такіх страў кожны кухар мае свае сакрэты.

Як ведаміла карэспандэнтка «Звязды» намеснік начальніка ўпраўлення гандлю і паслуг Брэскага аблвыканкома Ірына ТКАЧУК, апошнім часам на папулярнасць страў беларускай кухні, на захаванне нацыянальнага каларыту ў грамадскім харчаванні ўпраўленне звяртае ўвагу кіраўнікоў прадпрыемстваў усёй формай уласнасці.

— Можна адзначыць як станоучую тэндэнцыю, — кажа Ірына Ткачук, — што на прапанову ахвотна адгукнуліся шэраг гаспадароў кавярняў пры-

дарожнага сэрвісу, нават невядлікіх пунктаў харчавання на запраўках: там меню альбо асобныя яго часткі пішуча на беларускай мове, кухары гатуюць стравы нацыянальнай кухні. Усё го па вобласці вылучаюцца два дзясяткі ўстаноў грамадскага харчавання, дзе яскрава прысутнічае элемент беларускай кухні. Некаторыя з іх працуюць вельмі цікава. Напрыклад, нядаўна ў цэнтры Брэста адкрылася харчэўня «Сваекі». Меню, якое падаюць кліентам, пішуча на дзюво мовах: беларускай і англійскай. Большасць фірмовых страў там менавіта беларускія і старабеларускія кухні. У афармленні кавярні пераважае нацыянальны каларыт, у адпаведных катэгорыях працуе і персанал харчэўні.

Літаральна сёлета пачаў працаваць аб'ект прыдарожнага сэрвісу ў вёсцы Лыскава Пружанскага раёна — на аб'звінай дарозе, што вакол Белавежскай пушчы. Там у адным стылі вытрыманы інтэр'ер, афармленне, ну і назвы страў гавораць за сябе. Можна прыгадаць яшчэ сядзібу «Рынькаўка» ў Брэсцкім раёне, кавярні «Свіцязь» ў Баранавічах, «Родны кут» у Кобрыве, шэраг іншых. Добра, што гаспадары новых аб'ектаў харчавання, якія пачынаюць сваю дзейнасць, таксама разумеюць, што гасця можна прывабіць і зацікавіць сваім, нацыянальным.

Святлана ЯСКЕВІЧ. Камянецкі раён

Ад прапановы повара Ганны Пятрэвічкінай немагчыма адмовіцца!

дажыць не спрыяла разнастайнасці меню і высокай якасці абслугоўвання. У памяці многіх яна так і засталася не самым прыемным месцам, дзе, тым не менш, можна досыць танна паабедкаць. Пасля рамонту «Бульбяноў» змянілася. Набыты рысы нацыянальнага інтэр'ера, цяпер яна мае больш за тры дзясяткі найменняў бульбяных страў нацыянальнай кухні, прапануе комплексныя снадчкі.

Да таго ж у Віцебску ёсць стапоўкі, пра існаванне якіх трэба проста ведаць, іначай іх знайсці немагчыма. Аб'екты харчавання, размешчаны ў вялікіх крамах і ўстановах, адзначаюцца іх арыгінальнасцю. Вось толькі з-за адсутнасці вонкавай рэкламы дарогу туды ведаюць адзінкі. Фраза: «Пойдзем абедаць ва ўніверсам» гучыць вельмі даўна аж да таго самага часу, пакуль не трапілі ў стапоўку на 4 наперсе. Праблема ж туды трэба па бакавой, далёка не ўсім вядомай лясвіцы. Ды і кормяць ва ўніверсаму з 12 да 16 гадзін і толькі ў будны дні.

У вачэрніх кавярнях не столькі

Наша страва

Днямі ў Мінску пайшлі чуткі: некалькі сталічных рэстаранаў прапаноўваюць параўнальна невысокі кошт паласаватца нацыянальнымі стравамі. Праект пад назвай «Тыдзень беларускіх кухні» — а гаворка ішла пра яго — распачаўся. Пад апетытны водар дранікаў

Пра кошты і смак

— У свеце даўно існуе практыка правядзення акцый, падобных да гэтай. У Беларусі ж такое ўпершыню. «Тыдзень беларускай кухні» можна назваць пробным крокам. Для праекта спецыяльна распрацавалі тэхналагічныя карты, у якіх пазначылі правілы прыгатавання той ці іншай стравы, уключанай у меню «Тыдня...». Як на мой густ, то кошты ўсё ж магл зрабіць крыху вышэйшымі, улічваючы выдаткі на прадукты. Да таго ж невядлікі цэны ў нейкім сэнсе... адпужваюць наведнікаў. Чалавек можа падумаць, што за такія грошы нельга атрымаць нічога смачнага. Але гэта няпраўда.

Пра хрумсткую скарыначку і «грэчкаедаў»

— Што такое дранікі, ведае кожны. А вось з іншымі стравамі з «тыднёвага» меню знаёмныя не ўсе. Напрыклад, пачыста — гэта запечаны кумпяк, чыя назва паходзіць менавіта ад спосабу прыгатавання. Працей кужычы — усё тое, што запякаецца (часта гэтую страву гатавалі не са свініны, а з курянага ці гусінага мяса). І падавалася пачыста ў святончыя дні. «Плато па-сялянску» называюць закусочную талерку, у якой падаецца квашаная капуста, марынаваныя гуркі, вэнджаныя каўбасы і сала. У кухні нашых продкаў першапачаткова не было салатаў, яны з'явіліся дзвесці бліжэй да XIX стагоддзя. Так што такія «плато» ў поўным сэнсе з'яўляліся альтэрнатывай салатам. Грэцкія бліны лёгка гатуюцца дома, мука для іх прадаецца ў звычайных крамах. І можна пачы не толькі бліны, я аднойчы прыгатаваў хлеб з грэцкай мукі. Увогуле, беларускі даўней называлі не «бульбашамі», а «грэчкаедамі». Шмат страў у нашай кухні гатавалі менавіта з гэтых круп. Напрыклад, вельмі смачная «Каша парадзіваўска». Салодкая, з рызнікамі, вяршамі і яйкамі.

Пра «пазнавальную» ежу і «Бігас страў»

— Пакаштаваўшы стравы са спецыяльнага «тыднёвага» меню, іншаземец наўрад ці ў поўным аб'ёме зразумее, што такое беларуская кухня. Наша кухня вельмі шматгранная, і адлюстраванне яе літаральна ў некалькіх стравах проста немагчыма. Дранікі, бабка, грыбная поліўка, вершачка — гэта найбольш «пазнавальныя» беларускія стравы. Увогуле, я хацеў бы, каб людзі не думалі, што ў Беларусі ядуць толькі бульбу. Але, прызнаюцца, у меню для «Тыдня беларускай кухні» мы зрабілі ўпор менавіта на яе. Усё ж ад вядомага стэрэатыпа пакуль ніхто не падаецца.

На самой справе, у традыцыйнай беларускай кухні шмат страў са свініны, ялавічкі і нават бараніны, з дзічынкі. Не сустрапаюцца па колькасці і стравы з агародніны. Па маім вопыце, замежныя гасці, што каштуюць беларускую кухню, амаль заўжды ў захваленні. Падчас зямных святаў расіяне каштавалі нацыянальную кухню. Вершачка, бігас, тушанка з'яўляліся ледзь не каструлямі. Наш бігас «расмакаваў» некалькі японцаў. Ён быў уражаны смакам, жартам назваў страву «Бігас сцёно». У ірландскай кухні ёсць рагу пад назвай «Айрыш сцёно», гэта каштуе агнянеча з морквы, рэпцы, бульбы, цыбулькі, кляцкіма і спецыяльнай. Японцаў, відаць, «Айрыш сцёно» каштаваў і вельмі здзіўвіўся, што знайшоў падобны смак у зусім іншай краіне. З'еў дзве порцыі.

Пра «айчыны» кумпяк і пармскую вядліну

— Ці магчыма зрабіць беларускія дранікі такім жа масавым прадуктам, які японскія сушы ці італьянскія піца? Тут шмат што залежыць ад маркетынгу. У Германіі таксама ёсць дранікі. Яны прадаюцца на кірмашах у часы калядных святаў. Смажачы іх тут жа і падаюць гарачымі са смятанай, са спецыяльным соусам, а таксама з яблыч-

СПАЗНАЙ СМАК СВАЁЙ КУХНІ!

карэспандэнты «Звязды» пагутарылі з брэнд-шэфам ААТ «Піўны рад», шэф-кухарам гаспадары «Гамбрывіч» Аляксандрам ЧЫКІЛЕЎСКИМ і пачулі яго думку пра кошт страў у «тыднёвым» меню, эксклюзіўнасць беларускай кухні і... смачныя баброў.

«Тыдзень беларускай кухні» — праект, які сёлета ўпершыню праводзіцца ў сталіцы. Па 15 верасня ў 12 кавярнях, рэстаранах і барах Верхняга горада можна будзе пакаштаваць шэсць нацыянальных страў. «Плато сялянскае» і вершачка з грэцкімі блінамі каштуюць па 35 тысяч рублёў, бабка бульбяная ці дранікі са смятанай — 25 тысяч, поліўка грыбная — 15 тысяч рублёў, а за пачыста са свінога кумпяка дзевяццацца аддаць 45 тысяч рублёў.

У праекце «Тыдзень беларускай кухні» удзельнічаюць наступныя кавярні і рэстараны: «У ратушы», «Гамбрывіч», «У адмірала», «Рэнесанс», «Пан Хмелю», кавярні «Чылаўт», «Верхні горад», «Бяссонніца», «Старамесны півар», «Густа-Джуста», «Мая дарагая» і бар «Coffe Inn».

Аляксандр Чыкілеўскі — брэнд-шэф ААТ «Піўны рад», шэф-кухар гаспадары «Гамбрывіч». Працаваў і адкрываў многія сталічныя кавярні і рэстараны. Удзельнічаў і перамагаў у рэспубліканскіх конкурсах па кухарскім майстэрстве ў Беларусі.

яму не спадабалася: смак, падача, абслугоўванне. Каб можна было зразумець, у якім кірунку выпраўляць сітуацыю. Прыходзіць, калі ласка, паспытайце, выкажыце сваю думку. Такая крытыка будзе толькі на карысць. Для гэтага «Тыдзень беларускай кухні» і задуманы. Ужо цяпер можна сказаць, што ў праекце варта падкарактаваць. Напрыклад, у меню няма ніводнага дэсерта. Скажыце па праўдзе, пра яго мы не падумалі. А варта было б. Дэсерты ў нашай кухні ёсць. Той жа кісель ці салодкія бліны з тварожнай мачанкай, грюха па-радывілаўска, з іншага боку, у «тыднёвым» меню маюцца вельмі добрыя стравы. Вось пачыста, дапрацаваўшы, я ўнёс бы ў асноўнае меню гаспадары, дзе працую. Толькі вось страва бы гарнір больш «багатым».

Пра эксклюзіўнасць і «сваё ў глыбінях»

— Беларуская кухня не складаная, але вельмі ўнікальная і патрабуе ўвагі. Яна не падобна да французскай, у якой маецца тры тысячы адных толькі соусаў, і тым не менш, мы ўжываем прадукты, да якіх нельга ставіцца з абдыкаваннем. Простую свініну можна ператварыць у міккі апетытныя кавалкі, а можна прыгатаваць так, што нават сабак не з'ець, зубы паломіць. Унікальнасць пра яго распаўсюдаць, доўга шукаць не трэба. Узіць элементарнае — беларускі хлеб. Ён пачыцца без даражжэй, на заквасцы. Для моднага свіння «здаровага» харчавання гэта тое, што трэба. Беларускі хлеб больш цярпіць па вазе, вельмі сытны, з прыемнай «кіслінкай» у смаку. Каб вырасціць закваску з вады і жытняй мукі, патрабуецца каля двух тыдняў. Ён можна вырасціць у хатніх умовах, дастаткова ведаць дакладныя прапарцыі і паслядоўнасць даданняў. Для беларускага хлеба не дзіва дабаўкі: кмен, семкі, рызнік. Я ўпэўнены, што наша нацыянальная кухня можа і павіна падавацца як вытанчанае еўрапейскае. Для гэтага патрэбна жаданне і план наконт таго, як такую маю ажаціваць. Імідж любой кухні залежыць ад кухару, якія зацікаўлены, каб іх нацыянальныя стравы ведаў усё свец. І не трэба пужацца, што ў нас многія стравы зроблены з вельмі простых прадуктаў. Высокая кухня — гэта не абавязкова дарага. Больш за тое, сусветныя трэнды ў кулінарыі ідзе да выкарыстання найлепшых мсцовых прадуктаў. Беларускім кухарам такое чамусьці менш за ўсё людзей. Думаю, у праекта «Тыдзень беларускай кухні» таксама знайдуча крытыкі. Калі нехта застаецца ім незадаволены, лепей, калі ён растлумачыць, што менавіта

Пра скептычных беларусаў і крытыку

— Сярод нашых людзей чамусьці вельмі шмат тых, якія да нацыянальнай кухні ставяцца скептычна. Я праводжу майстар-класы па беларускай кухні, па немцак, а таксама па чэшскай. Дык вось, на беларускую прыходзіць менш за ўсё людзей. Думаю, у праекта «Тыдзень беларускай кухні» таксама знайдуча крытыкі. Калі нехта застаецца ім незадаволены, лепей, калі ён растлумачыць, што менавіта

Флякі па-беларуску будзеце?

Усе мы, няхай сабе і з рознай рэгулярнасцю, становімся кліентамі гарадскіх кавярняў, сталовых ці рэстаранаў. Таму зусім не лішне ведаць асаблівасці арганізацыі грамадскага харчавання ў сваім мегалопісе ці горадзе, які вы плануеце наведаць. Як вы вырашаеце праблему харчавання на працы або выпраўляючы ў камандзіроўку? Наўрад ці бераче з сабой пакунак з бутэрбрэдам і традыцыйны тэрмас. Дзякуючы таму, што сетка грамадскага харчавання актыўна развіваецца, савецкую «ссабойку» можна смела запісаць у адзін з «з'явіўся. Бо зараз пакарыстацца паслугамі сталовых і кавярняў куды прасцей і зручней. Чым у гэтым плане асаблівы Віцебск? Давайце разбярэмся разам.

Віцебск. Шэсць раніцы Пачнем са снадчак. Увогуле, дзе пад'есці камандзіраванаму, калі ён едзе ў горад па пільных справах, а цягнік прыбывае каля шасці раніцы? У шматлікіх кавярнях па вуліцы Кірава, на якую трапіць любы прыезджы, як толькі пакіне чыгуначны вакзал, у такі ранні час наведніку не чакаюць — самымі першымі, бліжэй да 8, «прачуныцца» кафетэрыі ў прадуктовых крамах. Усё яны маюць дастаткова аднастайнае меню, узровень абслугоўвання і ступень камфорту. Там ніхто не застраха-

ваны ад непрыемных суседзяў і ліпкай барнай стойкі. Таму самае лагічнае выйсце — паснедаць, не выходзячы з вакзала. І такая магчымасць сапраўды прадугледжана. Кавярня на чыгуначным вакзале працуе круглы суткі. Тут падаюць і Па вялікім рахунку, усё, што неабходна: смажаную курчыцу, свіную пачуюку, бліны з мясам. Вядома, не абыходзіцца і без традыцыйнага хуткага харчавання: смажні, белшышкі, піцы. Гарніраў няма. Ды і посуд — не фарфор... Але пры такім рытме працы, згадзіцеся, мыць шматразовае талеркі і кубкі цяжка, ды і не

рэзонці не спрыяла разнастайнасці меню і высокай якасці абслугоўвання. У памяці

СВЯТА КЛАСІЧНАЙ МУЗЫКІ TYZENHOUSE

Зоркі класічнай музыкі выступаць 12-15 верасня з канцэртамі ў Гродне на сцэне абласнога драматычнага тэатра. Прагучаць творы Моцарта, Шопэна, Брамса, Крэйслера, Пракоф'ева, Мусаргскага, Мендэльсона, Гайдна, Расіні, Шыманоўскага.

Ініцыятарам і галоўным арганізатарам свята класічнай музыкі TyzenHouse з'яўляецца ўраджэнец горада над Нёманам — вядомы п'яніст Кірыл Кедук, пераможца многіх міжнародных конкурсаў, які выступае ў лепшых канцэртных залах Нью-Ёрка, Мілана, Токіа, саліруе ў вядомых аркестрах Расіі, Беларусі, Францыі, Італіі, Англіі. Па запрашэнні Кірыла ў Гродна прыедуць выдатныя музыканты, яго выкладчыкі з замежжа.

Свята распачнецца 12 верасня канцэртаў п'яніста-віртуоза, выкладчыка музычнай акадэміі горада Імала (Італія) Барыса Петрушанскага. 13 верасня выступаць Кірыл Кедук і вядомы скрыпач Міхал Сіманян. 14 верасня — канцэрт выдатнага інтэрпрэтатара твораў Шопэна, выкладчыка Варшаўскага музычнага ўніверсітэта Пятра Паленчага. 15 верасня Кірыл Кедук і яшчэ адзін наш зямляк, ўраджэнец Дзятлава вялянчэліст Іван Карызна (лаўрэат міжнароднага конкурсу імя Пятра Чайкоўскага, цяпер вучыцца ў Парыжскай кансерваторыі), выступаць з Дзяржаўным камерным аркестрам Беларусі. Дырыжыраваць будзе Якуб Храновіч (Польшча).

Дарчы, назвай свята ўшаноўваецца асоба гарадзенскага старасты Антонія Тызенгаўза, які не толькі будаваў мануфактуры, але і адкрыў першы ў горадзе тэатр, мастацкую школу, музычную капэлу.

Барыс ПРАКОПЧЫК.

ДВА ЗА АДЗІН

Дзень у верасні можна прысвяціць наведванню музеяў.

Як зручна, калі музей знаходзіцца побач, як, напрыклад, Нацыянальны мастацкі і Нацыянальны гістарычны Гэта зручна і самім музеяў: яны дамовіліся аб сумеснай ацэцы ў палову, калі набываць квіток у адзін музей, у другі можна трапіць за палову кошту. І ўсё за адзін дзень: музей знаходзіцца побач, што зручна гледачам.

Акцыя будзе дзейнічаць з 14 верасня і да канца месяца. Гэта выдатная магчымасць пазнаёміцца адначасова з гісторыяй краіны і з гісторыяй мастацтва. Такі музейны падарунак да Дня горада азначае як жыццары сталіцы, так і гоці. Можна, нават захочуч прыехаць на экскурсію ў Мінск, каб сумясціць прыемнае з карысным: і з сучасным горадам пазнаёміцца, і паглядзіць у яго гісторыю, і з прыемнасцю паглядзець на творы мастацтва яго айчыннага, так і сучаснага. Музей знаходзіцца ў адным квартале!

Ларыса ЦИМОШЫК.

ПАДЗЯЛІЦЕСЯ ВЕДАМІ ПРА ІНТЭРНЭТ

МАЛАДЫЯ ВАЛАНЦЭРЫ НАВУЧАЦЬ ПАЖЫЛЫХ ЛЮДЗЕЙ АКТЫВНА КАРЫСТАЦАЦА СУВЕТНЫМ СЕЦІВАМ

1 кастрычніка ў сталіцы стартуе праграма «Сеціву ўсе ўзросты скараджаюць». Такім чынам кампанія МТС, Беларуская асацыяцыя сацыяльных работнікаў і Фонд ААН у галіне народанасельніцтва ў межах праекта «Універсітэт трэцяга ўзросту» мае намер папулярызаваць сучасныя інфармацыйныя тэхналогіі і карысныя анлайн-сэрвісы сярод людзей старэйшага ўзросту, дапамагчы ім у набыцці практычных навыкаў выкарыстання інтэрнэту.

Паводле слоў кіраўніка PR-групы СТАА «МТС» Таццяны Курбат, няўпэўненасць — асноўны фактар, які абмяжоўвае карыстанне інтэрнэтам людзьмі старэйшага ўзросту. А таму неабходна ствараць для іх курсы павышэння цікавасці да ава-лодання навыкамі ў галіне камп'ютарных тэхналогій.

Для рэалізацыі згаданага праграмы арганізатары шукаюць валанцэраў, гатовых раз на тыдні на працягу 4 месяцаў дзяліцца са сталымі людзьмі сваімі ведамі. Працаваць валанцэры будуць у парах, у тым тэрытарыяльным цэнтры, які ім геаграфічна бліжэй. Час таксама будзе дадаткова ўзгадняцца з усімі ахвотнымі. Перад пачаткам заняткаў кожны валанцёр пройдзе прафесійнае навучанне і атрымае спецыяльна распрацаваную праграму па рабоце з пажылымі людзьмі.

Даслаць запыты для ўдзелу ў праекце неабходна да 19 верасня на электронны адрас we.volonteru@gmail.com. Пазначайце, калі ласка, імя, імя па бацьку, прозвішча, нумар тэлефона, месца працы/вучобы, найбольш зручны час і дні для выкладання.

Святлана БАРЫСЕНКА.

МТБАНК: 3G ПЛАНШЭТЫ ДЛЯ СТУДЭНТАЎ

МТБанк і Інстытут парламентарызму і прадпрымальніцтва падпісалі пагадненне аб дотагэрміновых партнёрскіх стасунках. Першым крокам стала перадача студэнтам ультрасучасных 3G планшэтаў.

— Інстытут падтрымлівае ідэю парламентарызму, раздзялення ўлад, сацыяльнага партнёрства і лідарства, — адзначыў падчас урачыстай сустрэчы старшыня Мінскага сталічнага саюза прадпрымальнікаў і работадаўцаў, ганаровы рэктар Інстытута парламентарызму і прадпрымальніцтва Уладзімір КАРАГІН. — Мы бачым канкрэтны прыклад сацыяльнай адказнасці бізнесу. Буйны прыватны банк зрабіў добрую справу ў дачыненні да прагрэсіўнай вучэбнай установы.

Інстытут парламентарызму і прадпрымальніцтва рыхтуе спецыялістаў у галіне эканомікі і кіравання, паліталогіі і журналістыкі. За 20 гадоў працы вучэбная ўстанова стварыла сучасную мадэль рэалізацыі прафесійнай і творчых здольнасцяў студэнтаў.

Паводле слоў старшыні праўлення ЗАТ «МТБанк» Андрэя ЖЫШКЕВІЧА, партнёрства паміж буйнымі камерцыйнымі структурамі і ўніверсітэтамі — распаўсюджаная световая практыка. Яно можа ажыццяўляцца ў межах сумесных праграм, дзе ВНУ будзе адказваць за стварэнне праектаў банкаўскіх прадуктаў, «запускі» якіх пазней будзе банк. Студэнты могуць вывучаць асаблівасці вядзення бізнесу ў нашай краіне на прыкладзе рэальных кейсаў кампаній. Наогул, МТБанк стабільна падтрымлівае студэнцкія ініцыятывы, праводзіць майстар-класы для навучэнцаў, супрацоўнікаў таксама з БДУ, БДЭУ, Акадэміяй кіравання пры Прэзідэнце.

Святлана БАРЫСЕНКА.

АДУКАЦЫЙНЫ ЎЗРОВЕНЬ НАСЕЛЬНІЦВА РАСЦЕ

Адукацыйны ўзровень насельніцтва Беларусі з кожным годам расце. Аб гэтым сведчаць даныя Нацыянальнага статыстычнага камітэта, паведамляе БЕЛТА.

Беларуская моладзь імкнецца атрымаць больш высокі ўзровень адукацыі. Сярод краін СНД, паводле даных на 2012 год, Беларусь уступала толькі Расіі па колькасці тых, хто атрымлівае сярэдняе спецыяльнае, вышэйшую і пасляўзроўнявую адукацыю, — 621 чалавек на 10 тыс. насельніцтва. У той жа час па гэтым паказчыку Беларусь апыралася на такіх развіцця дзяржаў, як Швецыя (497 чалавек), Нарвегія (466 чалавек), Аўстрыя (434 чалавек), Францыя (362 чалавек), Італія (330 чалавек).

Па выніках шматіндыкатарнага кластарнага абследавання па ацэнцы станавішча дзяцей і жанчын, праведзенага Нацыянальным статыстычным камітэтам у 2012 годзе, у Беларусі ўзровень адукаванасці падлеткаў і маладых людзей ва ўзросце 15-24 гадоў склаў 100 працэнтаў. Прычым якіх-небудзь адрозненняў у залежнасці ад месца пражывання, рэгіёна, узроўню дабрабыту і іншых прыкмет не выяўляна.

На момант правядзення перапісу насельніцтва 2009 года ў краіне пражывала 30 тыс. неадукаваных ва ўзросце 15 гадоў і старэйшых, або 0,4 працэнта агульнай колькасці насельніцтва гэтага ўзросту. Гэта ў асноўным асобы, якія не мелі магчымасці наведваць школу з-за цяжкіх фізічных і разумовых недахопаў.

Данія перапісу даюць магчымасць фактычна лічыць Беларусь рэспублікай суцэльнай адукаванасці насельніцтва.

Такія вынікі дасягнуты дзякуючы палітыцы дзяржавы, накіраванай на развіццё сістэмы адукацыі, павышэнне яе якасці і даступнасці. Расходы дзяржавы на гэту сферу ў 2012 годзе склалі ВР27,2 прадэнта. Або 17,5 працэнта расходаў кансалідаванага бюджэту. Для параўнання: у 2005 годзе на адукацыю было зрасходвана 13,3 працэнта бюджэту. Дольш расходаў на адукацыю ў улавым унутраным прадукце склала 5,1 працэнта.

Статыстычны агляд падрыхтаваны да Міжнароднага дня пісьменнасці, які адзначаецца 8 верасня. Пісьменнасць адносіцца да асноўных правоў чалавека, замацаваных ва Усеагульнай дэкларацыі правоў чалавека, аснова ўсіх форм адукацыі і навучання на працягу ўсяго жыцця, а таксама інструмент развіцця індывідуальнага чалавечага патэнцыялу і грамадства ў цэлым.

■ 3 нагоды

ТУТ ЁН РАСКРЫЎ КРЫЛЫ..

11 верасня спаўняецца 75 гадоў з часу адкрыцця Дома-музея Адама Міцкевіча ў Навагрудку — першай музейнай установы ў Беларусі, прысвечанай канкрэтнай асобе. З гэтай нагоды на пытанні «Звязды» адказвае дырэктар музея, аўтар шматлікіх кніг і артыкулаў пра гісторыю Навагрудчыны і яе славытых ураджэнцаў Мікалай ГАЙБА.

— І сёння ў даследаваннях пра Міцкевіча падаюцца два варыянты месцін, дзе Адам нарадзіўся: горад Навагрудак і фальварак Завоссе. Якое ж месца ў гэтай «спрэчцы» займае дом-музей?

— Дом быў пабудаваны бацькам Адама Міцкевіча ў 1806-1807 гадах. У ім сям'я Міцкевіча жыла да 1812 года — да смерці бацькі пазта. Пасля сям'я пакаідае гэты дом, бо не было сродкаў яго ўтрымліваць, і пераходзіць жыць у флігель, які стаў на пляцы. Пасля смерці маці 9 кастрычніка 1820 г. дом атрымалі ў спадчыну чатыры браты: Францішак, Адам, Аляксандр і Ежы Міцкевічы. Гаспадаром стаў Францішак, браты ж раз'ехаліся: Аляксандр меў юрыдычную практыку ў Кіеве, Ежы, медык, знаходзіўся на Валыні, Адам быў высланы ў Расію. Францішак жыў у Навагрудку да выбуху паўстання 1830 года. Ён удзельнічаў у паўстанні, за што ў 1833 годзе яго маёмасць, у тым ліку і дом, была канфіскавана і затым прададзена. Шмат разоў дом пераходзіў з рук у рукі. Новыя гаспадары ставілі ўласную мэблю, посуд...

У 1863 г. згараў драўляны флігель, а ў 1881 г. агонь знішчыў сам дом. Праз некалькі гадоў яго адбудавалі. Знешні выгляд будынка быў зменены. У верасні 1938 г. тут адкрылі музей.

— Як ён ствараўся? — Навагрудчане і раней спрабавалі ўвекваеўчыць памяць аб сваім славытым земляку. Навагрудскі паятову рэўкам 16 верасня 1920 г. выдаў загад

Дом-музей Адама Міцкевіча ў Навагрудку.

аб утварэнні ў доме, дзе жыў Адам Міцкевіч, музея або бібліятэкі яго імя. Аднак працягвалася польска-савецкая вайна, і ўжо праз два тыдні ў горад увайшлі польскія войскі.

Рэальна дом-музей быў створаны ў 1930-я гады намаганнямі «Міцкевічаўскага камітэта» — добраахвотнага навуковага таварыства пад кіраваннем мясцовага ваводы. 28 чэрвеня 1931 г. на бальным доме Міцкевічаў была ўсталявана мемарыяльная дошка з надпісам (на польскай мове): «Тут на заранку жыцця раскрыў крылы для пазтычнага ўзлёту Адам Міцкевіч». Праз 5 гадоў у флігель размясцілі невялікую часовую экспазіцыю будучага музея. Адкрылі яго 11 верасня 1938 года, першым дырэктарам стаў Уладзіслаў Ляруй.

З усталаваннем у Заходняй Беларусі савецкай улады пастаноўны Савета Народных Камісарыяў БССР ад 3 снежня 1940 г. дом-музей быў узяты пад ахову

дзяржавы і перайшоў у распараджэнне Народнага камісарыята асветы. Бюджэтам на 1941 г. выдаткоўваліся неабходныя сродкі на рамонт, абсталяванне і афармленне дома-музеі і флігеля, прадугледжвалася стварэнне бібліятэкі.

У даваенным музеі знаходзіліся памятка пра Марылю Верашчака: старасвецкі куфар, абкаваны масіўнымі абручамі, люстэрка, шаль і крыж, які вісеў у яе спальні, розныя фотаздымкі. У музеі былі судовыя акты бацькі і дзеда, напісаныя гусіным пяром, лісты Адама да сяброў і Марылі, некалькі кніжак з хатняй бібліятэкі ў Парыжы. Але гэтыя і іншыя экспанаты не захаваліся: у чэрвені 1941 г. дом-музей быў разбураны нямецкай авіябомбай.

— І што ўяўляе цяпер музейная калекцыя? Якія экспанаты лічыце найбольш каштоўнымі?

— У пасляваенныя гады да 100-годдзя з дня смерці пазта дом-музей адбу-

давалі ў даваенным выглядзе. Расхэнне аб аднаўленні музея было прынята Навагрудскім Саветам дэпутатаў працоўных у 1948 г. Экспазіцыя грунтавалася на матэрыялах, дасланых з музея Адама Міцкевіча ў Варшаву, а таксама з іншых устаноў Беларусі, Польшчы, Літвы, Расіі, Украіны.

Урачыстае адкрыццё адбудаванага дома-музея адбылося 26 лістапада 1955 года. А новая, цяперашняя экспазіцыя ў пяці пакоях галоўнага будынка адкрылася 25 мая 2001 г. — з удзелам прапрапраўніка пазта Рамана Гарэцкага-Міцкевіча. Першыя тры залы (дзіцячы і гасцінны пакой, кабінет бацькі) нагадваюць інтэр'ерам дом сямі Міцкевічаў. Можна ўбачыць гадзіннік, які стаў у віленскай пакоі Адама Міцкевіча ў 1822 г., акуллары, падараваныя яму рускімі сябрамі, камінную заслонку з былога палаца Храптовічаў у Шчорсах, столікі і крэслы з Туганавіч, дзе жыла Марыля Верашчака. Сярод іншых рэчаў, звязаных з Міцкевічам і яго акружэннем, — прадметы мэблі і

У музеі былі судовыя акты бацькі і дзеда, напісаныя гусіным пяром, лісты Адама да сяброў і Марылі, некалькі кніжак з хатняй бібліятэкі ў Парыжы. Але гэтыя і іншыя экспанаты не захаваліся.

Летась у Маскве выдадзены ў супрацоўніцтве з нашым музеем часопіс «Усадыба Міцкевічэй в Новогрудке» (32 старонкі фармату А4, тыраж 100 тыс. экзэмпляраў), дзе змешчана каля 30 калюровых фотаздымкаў. Часопіс распаўсюджаецца ў краінах СНД, неўзабаве гэты выпуск можна будзе набыць у кіёўска «Белсаюздруку».

— Відэа, што 75-гадовы юбіляр не цураецца новых музейных тэхналогій... — Так, мы маем свой сайт у інтэрнэце, старонкі музея створаны ў сацыяльных сетках. З мінулага года на нашым сайце прапануем наведнікам здзейсніць віртуальнае падарожжа па музеі — 3D-панарамы. Для іх зручнасці мы хацелі мець і мультымедыянае абсталяванне, каб кожны змог паглядзець філмы пра Адама Міцкевіча, паслухаць песні на яго вершы (яны ёсць у нашых фондах), пашырыць інтэрактыўны доступ да нашых музейных прадметаў.

Барыс ПРАКОПЧЫК

■ Зала славы

ПАКОЙ КАСМАНАУТАЎ ТЫКІ... У ЧЭРВЕНЬСКАЙ ШКОЛЕ

Пра гэтую падзею размова ішла ўжо даўно. І вось нарэшце — адбылося! У СШ № 2 Чэрвеня адкрыўся музей пакой касманаўтыкі! Менавіта гэтую школу ў 1988 годзе скончыў трэці беларускі касманаўт Алег Навіцкі.

Пачалося свята на школьным двары з гучных апладысментаў, якімі прысутныя шыра прывіталі нашага земляка, лётчыка-касманаўта Раскосмаса Алега Навіцкага і яго маці, Валянціну Эдуардаўну. Як заўсёды, школьнікі і педагогі падрыхтавалі для гасцей адмысловы сцэнар. Словы — узнеслія і цёплыя, урачыстыя і сардэчныя. Вершы і прозу. І вось ужо вядучы, дзе-вясцікласнікі Карына Высоцкая і Дзмітрый Колтун, даюць слова Алег Навіцкаму. Той са смехам заўважае: «А нам такога не задалі!»

Цікава было пачуць, што эмблему экіпажа распрацоўваў менавіта Алег — як яго камандзір. Пад прызванымі ўдзельнікаў размешчаны зоркі са шлейфамі, якія скіроўваюцца да МКС, і колеры тых мясцін, дзе нарадзіўся кожны член экіпажа.

Алег відавочна хвалюецца, калі пераважае чырвоную стужку на ўваходзе. Бо ўпершыню такое дзеіства — у родным горадзе, роднай школе. Ён крочыць у музейны пакой, а ўслед за ім — і прысутныя.

У вёсцы Дубінка Магілёўскага раёна 70 гадоў таму фашысты спалілі паселішча і яе жыхароў — старых, жанчын і дзяцей.

У Магілёўскім раёне акупанты спалілі 7 вёсак, з трыццаці чалавек былі закатаваны і расстраляны, больш за 1,5 тысячы мясцовых жыхароў вывезены ў Германію.

Аляксандра Пятроўскага і Міхаіла Клепніка ў 1943 годзе былі дзецьмі, але памятаюць многае. Яны ўзгадваюць, які раніцай прыйшоў немец з перакладчыкам і стаў выклікаць па спісе сям'і, дзе былі партызаны. Малыя ўцяклі ў лес і праз кусты назіралі за вялікім пажарам і не адраза вразумелі, куды падзёліся людзі. Потым ацалелыя людзі ратаваліся ў зямлянках партызанскага атрада.

Цэнтральны стэнд музейнай экспазіцыі атрымаў назву «На шлаху да мары». Так, ён — у гонар нашага земляка Алега Навіцкага і яго экіпажа. А калі глядзець на стэнды ў храналагічным парадку, дык першы з іх, натуральна, і прысвечаны першаму. Першаму касманаўту Юрыю Гагарыну, першай жанчыне-касманаўту Валянціне Церашковай. А трэці стэнд — гэта беларусы ў космасе. Так, для нас гэта — асобная гісторыя. І тут наш Алег роўны з роўнымі — з Пятром Клімуком і Уладзімірам Кавалёнкам.

Літаральна напярэдадні адкрыцця музейнага пакоя касманаўтыкі Алег перадаў сюды шмат экспанатаў. Узоры касмічнага харчавання, што захалілі сваёй незвычайнасцю як дзяцей, так і дарослых. Фрагменты экіпіроўкі касманаўта, якія пабылі ў

космасе. Асабістыя рэчы Алега. Цікавая дакументацыя. Два касцюмы, шлемфона з мікрафонам, пілотка... Не скафандр, вядома. Затое палётны касцюм таксама пабываў у космасе!

Цікава, што па прапанове намесніка старшыні Чэрвеньскага райвыканкама па сацыяльнай сферы і ідэалагічнай рабоце Алы Шахоўска першым экскурсаводам стаў менавіта ўладальнік рэчэй — наш касманаўт. І яго апавед-экспроіт, які заўсёды, быў простым, даступным, зразумелым, і разам з тым — захавальным.

Прызнаюся, я шмат чула ад Алега падчас нашых стасункаў пра многія рэчы. Але і для мяне прагучала гэтым разам шмат новага. Напрыклад, пра люстэрка, якое мацуецца да рукава скафандра. Аказваецца, без яго касманаўт — як без рук! Асабліва камандзір карабля, які ў па-

лэце знаходзіцца ў крэсле ніжэй за бортнікшэраў. І толькі з дапамогай люстэрка ён можа зазірнуць у ілюмінатар, правяршыць стан сваіх калег, герметычнасць замкоў ды іншае.

Цікава было пачуць, што эмблему экіпажа распрацоўваў менавіта Алег — як яго камандзір. Пад прызвішчамі ўдзельнікаў размешчаны зоркі са шлейфамі, якія скіроўваюцца да МКС, і колеры тых мясцін, дзе нарадзіўся кожны член экіпажа. Сонечныя панелі МКС зроблены ў выглядзе рымскіх лічбаў, якія чытаюцца як «33». Гэта — сімвал 33-й экспедыцыі, да якой далучыўся экіпаж Алега Навіцкага. А затым яны распачалі і 34-ую.

Што ж датычыцца самага вялікага здымка (ля якога пазней прапаноўваў касманаўту сфатграфаванне), дык зроблены ён за некалькі гадзін да вяртання экі-

пажа з МКС на Зямлю. Гэта, як патлумачыў Алег, клопат тых, хто застаецца на стэнды: дапамагчы апрацуцца, сфатаграфаванне, правесці...

Наступны адмысловы экспанат — медыцынскі пояс, які знаходзіцца ў жоўнага касманаўта пад скафандрам. Падчас актыўных дзеянняў ён рэгулярна перадае на Зямлю пэўныя паказчыкі — тэмпературу цела, пульс і г.д.

Апроч афармлення пакоя касманаўтыкі, у гаспадароў знайшлося яшчэ чым дзівіць гося. Яго ўжо сустралілі ў свой час хлеба-салю, дарылі сувеніру прадукцыю, вырабленую рукамі школьнікаў... Улетку прывольні званне «Ганаровы грамадзянін Чэрвеньшчыны». А гэтым разам начальнік аддзела адукацыі, спорту і турызму райвыканкама Ларыса Асановіч уручыла касманаўту... адмыслова распісаны

...Касманаўту і яго маці, гасцярам арганізатары свята прапаноўваюць паўдзельнічаць у пасадцы туй, якія стануць пачаткам алеі Касманаўтаў. Мабыць, Алег адразу ж прыгадаў Байканур, дзе пасадка дрэў — адна з перадаплетных традыцый.

І тут, на тэрыторыі роднай школы, ён стаў першым у гэтай справе. Першы саджанец, што набылі гэж размешчаны да пакоя касманаўтыкі, — яго. Як і першы водгук у музейнай «Кнізе запісаў».

Удзячына школьнікі ўручылі кветкі касманаўту і самаму галоўнаму чалавеку ў яго жыцці — маме, Валянціне Эдуардаўне, чым расчулі яе да слёз. Зноў матуліны хвалення, але на гэты раз — прыемнымі...

Святлана АДАМОВІЧ. Фота аўтара

КУРГАН ПАМЯЦІ

Вёска Дубінка на пачатку 1943 года знаходзілася пад абаронай 121-га партызанскага палка Асмана Касаева. Такіх вёсак пад кантролем партызанаў, ад ракі Друць у Бялыніцкім раёне да Дняпра ў Магілёўскім, было шмат. І ў лютым 1943 года фашысты распачалі актыўныя баі супраць партызанаў. Жыхароў Дубінкі жорстка пакаралі за сувязь з імі. Вось як пра гэта ўзгадвае былы камісар 121-га партызанскага палка Іван Іваноў, успаміны якога захоўваюцца ў фондах Магілёўскага абласнога краязнаўчага музея.

«У вёсцы Дубінка фашысты сагналі ў адно гумно 23-х старых ад 65 і вышэй гадоў, 42-х жанчын і 27 дзяцей да 12 гадоў, аблілі гумно гаручай вадкасцю і ўсіх людзей папалілі», — узгадваў ветэран.

Успаміны Івана Мартынавіча напісаны даўно, і іх вызначае ўзнёслы стара-савецкі стыль, аднак расказвае сведкі дае ўяўленне пра падзеі 70-гадовай даўніны.

«Учыненне немцамі ліхадзеіства над мірным насельніцтвам, старымі, жанчын-намі і дзецьмі толькі павышалі народны патрыятызм і яшчэ больш распальвалі ўсенародную партызанскую барацьбу супраць нямецка-фашысцкіх захопнікаў.

Партызанскі партызанскі нашага палка, чые бацькі, жонкі і дзеці былі спалены фашыстамі. А на заканчэнне слова мовы камандзіра палка Асман Касаев. Пасля гэтага на працягу некалькіх хвілін усё моўчы стаялі. Потым абгарэлыя трупы былі складзены ў адну вялізную скрыню, якую апусцілі ў яміну і закапалі.

13-гадовы партызан Мікалай Філімонаў, маці і два малодшыя браты яго

да былі спалены, стаў побач са сваім бацькам, камісарам 1-га батальёна Сямёнам Філімонавым, над абгарэлымі цэламі і выцраў слёзы шпакі-вушанкай з чырвонай стужкай. Ён сказаў: «Тата, дай мне аўтамат, і будучы бець фашыстаў да апошняй сваёй іонацкай кроплі крыві». Камісар батальёна Філімонаў павесіў на шыр сыну аўтамат, а ў гэты ж час камандзір палка Асман Касаев уручыў Філімонаву аўтамат і дзве гранаты.

Затым выступілі партызан Пухоўскі, жонка і дзеці якога таксама былі спалены фашыстамі. А на заканчэнне слова мовы камандзіра палка Асман Касаев. Пасля гэтага на працягу некалькіх хвілін усё моўчы стаялі. Потым абгарэлыя трупы былі складзены ў адну вялізную скрыню, якую апусцілі ў яміну і закапалі.

Тут жа ўсім падраздзяленням палка былі дадзены баявыя заданні. У адказ на зладчынствы фашыстаў у вёсцы Дубінка каля станцыі Буйнічы ў Магілёўскую вобласць чыгуначны састаў праціўнікаў і ў гэтай аперацыі браў удзел 13-гадовы партызан Мікалай

Дырэктар Міхаіл ЦІЦЯНКОЎ знаёміць з выстаўкай работ дызайнераў.

Працуюць людзі, якія ведаюць высокую цану прыгожаму

Самы вялікі ў Беларусі сцяпінны комплекс плошчай 300 квадратных метраў маніруе брыгада майстра Паўла СВЯТКО.

Журналісты «Звязды» гутараць з дырэктарам прадпрыемства «Мінскрэклама» Міхаілам Сяргеевічам Ціцянковым

УСЁ ПАЗНАЕЦЦА У ПАРАЎНАННІ

— У вашага калектыву даволі далікатная сфера дзейнасці — афармленне «твару» амаль двухмільённага Мінска, а таксама рэклама на вуліцах мегаполіса. Вы бытаеце ў замежных краінах і маеце магчымасць параўноўваць...

— За ўвесь час сваёй працоўнай дзейнасці я сапраўды быў у некаторых краінах свету. І лічу, што мы займаем афармленнем свайго горада больш сістэмна. Адзінае месца, дзе я убачыў прадуманую сістэму, — гэта Сеул. А ў астатніх выпадках пераважае дэлевава рэклама, якая даўно і паўсюдна стала элементом афармлення, але там яна прыгнечвае сваёй колькасцю і агрэсіўнай інтанацыяй. Прыгожая рэклама, нічога не скажаш, але — нібыта без душы. Прывічаны нашаму вочу банеры, яркія сцягі, пілоны, расцяжкі, каля якіх можна спыніцца, спакойна пачытаць і нешта вартэа ўсвядоміць — яны таксама ёсць, але яны губляюцца. З тэхнічным прагрэсам спрачацца не будзеш, толькі адчуванне такое, што страчана панучэе меры і даходлівай прастаты.

Скажу таксама пра тое, што ў нас ёсць, а ў іх няма. Нідзе я не бачыў такога велізарнага і прыгожага пано, якое на самых значных святах упрыгожвае будынак педуниверсітэта — па ўсёй яго вышыні. Гэта, думаю, адзінае ў свеце такое пано, зробленае з 7 тысяч маленькіх сцяжыкоў. І такі спецасаблівы гіганцкі габелен — ручной, штучнай работы.

Безумоўна, у сталіцы ёсць над чым працаваць — і ў яе афармленні, і ў рэкламе. Скажам, нас не задавальняе чыста тэхнічны стан рэкламнай прадукцыі. У горадзе больш за 20 тысяч рэкламных палёў, і часам можна убачыць перакошаныя альбо іржаваыя стэнды. На гэтых палях працуюць не адны мы: у Мінску больш за 40 такіх асноўных арганізацый-аператару (рэкламчыкаў). А ў ідэале мы павінны ўсё бачыць і аперацыйна ўплываць на працэс прывядзення тэхнічнага стану рэкламаносбітаў да патрабаванняў сталічнага горада.

Што датычыць нашага прадпрыемства, то адных рэкламных канструкцый у нас 240 з лішкам, і ў нейкіх рэчах мы мананалісты — напрыклад, у расцяжках. Па горадзе сёння іх каля 50. Запрабаваныя — велізарныя. У нашым выкананні яны — кантралюемыя, вытрыманыя, правільныя з усіх пунктаў погляду: юрыдычнага, фактычнага, маральнага, нават палітычнага.

Склалася так, што ў цэнтры Мінска ў нас не вельмі шмат шчытавых канструкцый. Па-першае, гэта цэнтр, і не варта яго перагружаць. І такія месцы вызглядаюць праз тры.

Нам даручана траса № 2 — аўтастрада да Нацыянальнага аэрапорта. Асваенне яе пачыналася дастаткова складана, потым справа пайшла, і сёння там рэкламныя месцы раслісаны на год наперад.

Людзі ўважліва чытаюць усё, што мы і ці нехта іншы вывешваем дзеля іх увагі. Дастаткова было памылкіца з датай (аднойчы такое здарылася), як «раскаліся» тэлефоны. Не паспела

ад'ехаць з месца вышка, на якой маніравалі расцяжку, як алошню давялося здымаць і карктаваць. Аказваецца, нас чытаюць, і мы — пад пільным кантролем грамадскасці.

Прадпрыемству — 25 гадоў, і за гэты час, выконваючы свае функцыі, мы, па вялікім рахунку, не «праваліліся» нідзе. Але чыста эканамічны шлях быў розным. Сёння ў прадпрыемства стабільная эканоміка, мы маем прыбытак, укладваем сродкі ў сацыяльны пакет і ва ўласнае развіццё. Калі памітаеце, раней у нашым будынку размяшчалася «Белгандальрэклама», і яго стан быў далёка не лепшым. З дапамогай гарвыканкамы мы ўклілі сродкі ў рамонт, перш за ўсё ў стварэнне ўмоў для працы людзей. І зараз яны гэтымі ўмовамі задаволены.

Калектыву невялікі, 210 чалавек. Людзі самыя розныя: ад тэхнічных работнікаў да высокакласных мастакоў-дызайнераў. Але пра ўсё можна сказаць, што працуюць з задавальненнем, нават з асалодай. І не грэх ствараць для іх сапраўды належныя ўмовы для творчай работы. У нас ёсць не толькі раздзявалкі, душавыя, пакоі для прыёму ежы, невялікая кавярня,

ца ў наступным годзе. Зусім справядліва яны лічаць: калі зараз не пачнём гэтую тэму раскрываць, усёбакова абмяркоўваць, рабіць эскізы, то спознімся. А горад патрэбна будзе «апрагнуць» надзвычай па-святочнаму.

— Але як вы выбіраеце месцы для рэкламы?

— Канкрэтныя месцы, дзе можна размясціць тую ці іншую рэкламную канструкцыю, вызначае камітэт па архітэктуры. Затым яны выстаўляюцца па аўкцыён. Робіцца архітэктурная прывязка — гэта таксама праца камітэта. Сваю дакументацыю рытуе практычны інстытут. Проста так нічога не размесціць, бо можна незарок патрыціць на сеткі камунікацый альбо нашкодзіць гораду нейкім іншым чынам.

Скажам, недаўна пасля ўсіх узгадненых ставілі дзясяткі арыгінальных імідажых канструкцый на адным з участкаў ад Уручча да праспекта Пераможцаў — «Белшыні», матацыклістнай кампаніі «Мінск-Мота», «Камунаркі», веласіпеднай кампаніі «Аіст», «Модума». Да канца года ўстаноўвалі яшчэ 18 на вуліцы Мінская каласавая аўтамобільная дарога.

— Дарчы, як складваюцца адносіны з гарвыканкамай? Вы некалькі разоў закраналі гэтую тэму.

— Мы прадпрыемства, якое рэалізуе задачы, што ставіць гарвыканкама. І адносіны складаюцца нармальныя, дэлаваыя. Я вельмі ўдзячны гарвыканкаме за падтрымку, якую мы атрымліваем. У першую чаргу за тое, што яны пастаянна дапамагаюць са стварэннем належных умоў для працы людзей. Дзякуючы выдзеленым пазычкам мы змаглі не толькі прывесці ў парадак сваё будынак, але і перааснасілі тэхнічны парк, закупілі высокапрадукцыйны прынтэр.

— Спачатку вы займаліся толькі афармленнем горада, потым дадалася рэклама. Ці можна сказаць, што і ў нас рэклама становіцца паўнапраўным элементам афармлення?

— Па-мастацку выкананая рэкламная кампазіцыя, якая грунтуецца на цікавай ідэі, — гэта паўнаватрасны элемент афармлення горада. Я не хачу паўтараць тэму прыкладу, калі ў многіх замежных гарадах ад рэкламы на вуліцах не прадыхнуць, бо там яна дамінуе. У нас гэтага няма і, будзем спадзявацца, не будзе, бо вытрымліваецца нейкая разумная мера. У Мінску створана сістэма кіравання гэтымі працамі. Мы стараемся, каб рэклама мінчан не раздзяржала.

— Вы заўсёды разам з заказчыкам шукаем рашэнне і знаходзім нейкую «залатую сярэдзіну». Наша задача — каб заказчык быў задаволены і ў будучыні прыйшоў да нас зноў. Калі прыйшоў — значыць, мы з задачай справіліся. Заказчыкам падабаецца, што ў горадзе мы адзіныя, хто выконвае усё «пад ключ».

— Каб канкурыраваць, патрэбна... узброіцца.

— Вы раскавалі, што прыходзяць новыя тэхналогіі...

— Вось усяго адзін-два прыклады. Раней мы друкавалі толькі на вініле. Справа ўстанавілі буйны прынтэр — сапраўдну друкарскую машыну, што друкуе фарбамі на воднай аснове, а гэта экалагічна бездакорная тэхналогія. Працуюць машыны на камп'ютарных праграмах, у яе электронны пульт кіравання, чалавечы фактар амаль выключаны. І дасягаецца надзвычай высокая якасць.

— Яшчэ адна друкарская машына працуе на аснове алейнага чарніла, якое ўмомант высыхае, таму вельмі зручнае ў рабоце. Змешваннем асноўных колераў і падборам адценняў займаецца сама машына. Шырыня магчымага друкавання — 178 сантыметраў, а даўжыня рулона — 90 метраў. Дарчы, зусім недаўна на ёй друкаваліся пілоны да 1025-годдзя Хрышчэння Русі. З такой тэхнічай рэальна магчыма канкурыраваць.

— Тэхнічна мы сёння забяспечаныя надзвычайна. Гэты год, лічу, будзе ў нас прырыўнен з пункту гледжання тэхнічнай аснашчанасці, менавіта дзякуючы гарвыканкаме. У нас дабротны план мадэрнізацыі прадпрыемства на самую бліzkую перспектыву, будзем закупляць і ставіць станочнае абста-

Малючыныя бігборды вялікіх памераў можна убачыць на многіх вуліцах і плошчах сталіцы. Іх вырабляюць у цэхах прадпрыемства з дапамогай такога востра сучаснага абсталявання.

Кіруюць ім аператары Андрэй ДЗІМІТЭНКА і Вячаслаў КАНДРУСЬ.

— У вас ідзе афармленне чэмпіянату свету па хакеі прадугледжана выкарыстанне вялікіх рознакаляровых паветраных шароў у рэкламных мэтах. Калі падлічылі — аказалася, што вельмі дорага. Але, у прынцыпе, мы гатовы ў недалёкай перспектыве «абкатаць» і гэтую экзотыку.

Зараз паўнапраўным элементам як рэкламы, так і афармлення становіцца святло. Ужо працуюць сучасныя рэкламныя канструкцыі са святлодыёднай падсветкай на пучкоправадах на вуліцы Арлоўскай, на Лагойскай тракце, у Ждановічах. Па вечарах яны ўключаюцца — вельмі прыгожа. Да Дня горада іх будзе чатыры — чацвёртую ўстаноўм на Уздзе ў Мінск на брэсцкім накірунку, а ў далейшым яшчэ больш.

— Што рабіць, калі ў заказчыка не хапае сродкаў на прыгожую рэкламу, а зробленай на «сярэднім» узроўні яму не хочацца?

— З таго, што ў апошні час зроблена ў афармленні, чым можна ганарыцца?

— Перш за ўсё тым убранным, у якім беларуская сталіца сустрака сёлета Дзень Незалежнасці. Аб гэтым нам гаварылі і прадажваюць гаварыць. Сапраўды, многае было зроблена ці забяспечана стараннямі нашага калектыву. Можна ганарыцца афармленнем нядаўняга чэмпіянату Еўропы па фігурным катанні. Рыхтуючыся да яго, мы са старшынёй федэрацыі Мікалаем Ананьевым доўга шукалі ключ да афармлення, сваю «фішку». У выніку афармленне Мінска было адзначана спецыялістамі як адно з лепшых за ўвесь час правядзення гэтых мерапрыемстваў.

На мой погляд, у нас удала афармляюцца і навагоднія свята. Наогул, я ні разу (а тут я працую тры год) не чуў дражных слоў у наш адрас па афармленні горада. А гэта працэс не просты. Творчы, вельмі творчы.

Галоўнае наша свята — Дзень Незалежнасці — адрымае 3 ліпеня. Але мы пастанавілі, каб мінчане заўважылі і свята свайго роднага горада, якое яны адзначаюць 14 верасня. Калі ў Мінгарвыканкаме канцэптуальна абмяркоўвалі, якім быць Мінску на Дзень горада, то вырашылі, што мастацкія акцынты ўпершыню будуць зроблены не ў цэнтры сталіцы, а ў жылых раёнах, дзе пройдуць раённыя мерапрыемствы.

— У вас і вавых калег «прыгожая» работа, можна і ў двукоссе не браць. Ці часта адчуваеце ад яе задаваленасць?

— Пачуццё задаваленасці прыходзіць пасля завяршэння любога свята і жыве ў табе да моманту, калі час прыступіць да дэмантажу. І зрабіць гэта трэба вельмі аперацыйна — за 2-3 дні. Нават чыста фізічна не проста прыбраць 25-30 тон металу, 15 кіламетраў матэрыялаў, якія мы вывезлі на вуліцы.

Справа прывычная для насых людзей: і подыум сабраць-разабраць, і ўнікальны сцэнічны комплекс. Ён мае дадатковыя дэталы, таму можна збіраць у розных варыянтах. Гэты комплекс запатрабаваны. На яго перавозчы задзейнічаны вялікі цягач.

Не вельмі даўно ў сваёй доволі прасторнай актывай зале мы адкрылі нешта накістал выставы ўласных дызайнерскіх праектаў. Прадстаўлены ўвасабленыя ў жыццё распрацоўкі нашых дызайнераў за 2012 год. Гэта толькі працэнт 40 з таго, што было зроблена. Тут і распрацоўкі па афармленні дзіцячых кніг, буклетаў, каталогаў, брашур. І афармленне рэзкізвітаў нацыянальнай тэатральнай

— Сёння, як мне здаецца, прадпрыемства свае задачы вырашае. Дзякуючы таму, што калектыву высокапрафесійны, а людзі нашы — творчыя, ініцыятыўныя, жывуць інтарэсамі сваёй вялікай сям'і.

— У нас некалькі працоўных дынастыяў, якія сапраўды цэментуюць калектыву. У мяне заўсёды ўздумаецца настрой, калі я раніцай сустракаю на рабоце друкара Івана Іванавіча Вайцекяна і яго жонку Марыю Альфонсаўну. Яна ў нас на гаспадарчым астэцы. А таксама іх дачку Надзею, якая працуе ў кадрах, і зяця Паўла Вежнаў.

— Сёння, як мне здаецца, прадпрыемства свае задачы вырашае. Дзякуючы таму, што калектыву высокапрафесійны, а людзі нашы — творчыя, ініцыятыўныя, жывуць інтарэсамі сваёй вялікай сям'і.

— У нас некалькі працоўных дынастыяў, якія сапраўды цэментуюць калектыву. У мяне заўсёды ўздумаецца настрой, калі я раніцай сустракаю на рабоце друкара Івана Іванавіча Вайцекяна і яго жонку Марыю Альфонсаўну. Яна ў нас на гаспадарчым астэцы. А таксама іх дачку Надзею, якая працуе ў кадрах, і зяця Паўла Вежнаў.

— Сёння, як мне здаецца, прадпрыемства свае задачы вырашае. Дзякуючы таму, што калектыву высокапрафесійны, а людзі нашы — творчыя, ініцыятыўныя, жывуць інтарэсамі сваёй вялікай сям'і.

— У нас некалькі працоўных дынастыяў, якія сапраўды цэментуюць калектыву. У мяне заўсёды ўздумаецца настрой, калі я раніцай сустракаю на рабоце друкара Івана Іванавіча Вайцекяна і яго жонку Марыю Альфонсаўну. Яна ў нас на гаспадарчым астэцы. А таксама іх дачку Надзею, якая працуе ў кадрах, і зяця Паўла Вежнаў.

— Сёння, як мне здаецца, прадпрыемства свае задачы вырашае. Дзякуючы таму, што калектыву высокапрафесійны, а людзі нашы — творчыя, ініцыятыўныя, жывуць інтарэсамі сваёй вялікай сям'і.

— У нас некалькі працоўных дынастыяў, якія сапраўды цэментуюць калектыву. У мяне заўсёды ўздумаецца настрой, калі я раніцай сустракаю на рабоце друкара Івана Іванавіча Вайцекяна і яго жонку Марыю Альфонсаўну. Яна ў нас на гаспадарчым астэцы. А таксама іх дачку Надзею, якая працуе ў кадрах, і зяця Паўла Вежнаў.

— Сёння, як мне здаецца, прадпрыемства свае задачы вырашае. Дзякуючы таму, што калектыву высокапрафесійны, а людзі нашы — творчыя, ініцыятыўныя, жывуць інтарэсамі сваёй вялікай сям'і.

— У нас некалькі працоўных дынастыяў, якія сапраўды цэментуюць калектыву. У мяне заўсёды ўздумаецца настрой, калі я раніцай сустракаю на рабоце друкара Івана Іванавіча Вайцекяна і яго жонку Марыю Альфонсаўну. Яна ў нас на гаспадарчым астэцы. А таксама іх дачку Надзею, якая працуе ў кадрах, і зяця Паўла Вежнаў.

— Сёння, як мне здаецца, прадпрыемства свае задачы вырашае. Дзякуючы таму, што калектыву высокапрафесійны, а людзі нашы — творчыя, ініцыятыўныя, жывуць інтарэсамі сваёй вялікай сям'і.

— У нас некалькі працоўных дынастыяў, якія сапраўды цэментуюць калектыву. У мяне заўсёды ўздумаецца настрой, калі я раніцай сустракаю на рабоце друкара Івана Іванавіча Вайцекяна і яго жонку Марыю Альфонсаўну. Яна ў нас на гаспадарчым астэцы. А таксама іх дачку Надзею, якая працуе ў кадрах, і зяця Паўла Вежнаў.

— Сёння, як мне здаецца, прадпрыемства свае задачы вырашае. Дзякуючы таму, што калектыву высокапрафесійны, а людзі нашы — творчыя, ініцыятыўныя, жывуць інтарэсамі сваёй вялікай сям'і.

— У нас некалькі працоўных дынастыяў, якія сапраўды цэментуюць калектыву. У мяне заўсёды ўздумаецца настрой, калі я раніцай сустракаю на рабоце друкара Івана Іванавіча Вайцекяна і яго жонку Марыю Альфонсаўну. Яна ў нас на гаспадарчым астэцы. А таксама іх дачку Надзею, якая працуе ў кадрах, і зяця Паўла Вежнаў.

— Сёння, як мне здаецца, прадпрыемства свае задачы вырашае. Дзякуючы таму, што калектыву высокапрафесійны, а людзі нашы — творчыя, ініцыятыўныя, жывуць інтарэсамі сваёй вялікай сям'і.

— У нас некалькі працоўных дынастыяў, якія сапраўды цэментуюць калектыву. У мяне заўсёды ўздумаецца настрой, калі я раніцай сустракаю на рабоце друкара Івана Іванавіча Вайцекяна і яго жонку Марыю Альфонсаўну. Яна ў нас на гаспадарчым астэцы. А таксама іх дачку Надзею, якая працуе ў кадрах, і зяця Паўла Вежнаў.

— Сёння, як мне здаецца, прадпрыемства свае задачы вырашае. Дзякуючы таму, што калектыву высокапрафесійны, а людзі нашы — творчыя, ініцыятыўныя, жывуць інтарэсамі сваёй вялікай сям'і.

— У нас некалькі працоўных дынастыяў, якія сапраўды цэментуюць калектыву. У мяне заўсёды ўздумаецца настрой, калі я раніцай сустракаю на рабоце друкара Івана Іванавіча Вайцекяна і яго жонку Марыю Альфонсаўну. Яна ў нас на гаспадарчым астэцы. А таксама іх дачку Надзею, якая працуе ў кадрах, і зяця Паўла Вежнаў.

— Сёння, як мне здаецца, прадпрыемства свае задачы вырашае. Дзякуючы таму, што калектыву высокапрафесійны, а людзі нашы — творчыя, ініцыятыўныя, жывуць інтарэсамі сваёй вялікай сям'і.

— У нас некалькі працоўных дынастыяў, якія сапраўды цэментуюць калектыву. У мяне заўсёды ўздумаецца настрой, калі я раніцай сустракаю на рабоце друкара Івана Іванавіча Вайцекяна і яго жонку Марыю Альфонсаўну. Яна ў нас на гаспадарчым астэцы. А таксама іх дачку Надзею, якая працуе ў кадрах, і зяця Паўла Вежнаў.

— Сёння, як мне здаецца, прадпрыемства свае задачы вырашае. Дзякуючы таму, што калектыву высокапрафесійны, а людзі нашы — творчыя, ініцыятыўныя, жывуць інтарэсамі сваёй вялікай сям'і.

— У нас некалькі працоўных дынастыяў, якія сапраўды цэментуюць калектыву. У мяне заўсёды ўздумаецца настрой, калі я раніцай сустракаю на рабоце друкара Івана Іванавіча Вайцекяна і яго жонку Марыю Альфонсаўну. Яна ў нас на гаспадарчым астэцы. А таксама іх дачку Надзею, якая працуе ў кадрах, і зяця Паўла Вежнаў.

— Сёння, як мне здаецца, прадпрыемства свае задачы вырашае. Дзякуючы таму, што калектыву высокапрафесійны, а людзі нашы — творчыя, ініцыятыўныя, жывуць інтарэсамі сваёй вялікай сям'і.

— У нас некалькі працоўных дынастыяў, якія сапраўды цэментуюць калектыву. У мяне заўсёды ўздумаецца настрой, калі я раніцай сустракаю на рабоце друкара Івана Іванавіча Вайцекяна і яго жонку Марыю Альфонсаўну. Яна ў нас на гаспадарчым астэцы. А таксама іх дачку Надзею, якая працуе ў кадрах, і зяця Паўла Вежнаў.

— Сёння, як мне здаецца, прадпрыемства свае задачы вырашае. Дзякуючы таму, што калектыву высокапрафесійны, а людзі нашы — творчыя, ініцыятыўныя, жывуць інтарэсамі сваёй вялікай сям'і.

— У нас некалькі працоўных дынастыяў, якія сапраўды цэментуюць калектыву. У мяне заўсёды ўздумаецца настрой, калі я раніцай сустракаю на рабоце друкара Івана Іванавіча Вайцекяна і яго жонку Марыю Альфонсаўну. Яна ў нас на гаспадарчым астэцы. А таксама іх дачку Надзею, якая працуе ў кадрах, і зяця Паўла Вежнаў.

— Сёння, як мне здаецца, прадпрыемства свае задачы вырашае. Дзякуючы таму, што калектыву высокапрафесійны, а людзі нашы — творчыя, ініцыятыўныя, жывуць інтарэсамі сваёй вялікай сям'і.

— У нас некалькі працоўных дынастыяў, якія сапраўды цэментуюць калектыву. У мяне заўсёды ўздумаецца настрой, калі я раніцай сустракаю на рабоце друкара Івана Іванавіча Вайцекяна і яго жонку Марыю Альфонсаўну. Яна ў нас на гаспадарчым астэцы. А таксама іх дачку Надзею, якая працуе ў кадрах, і зяця Паўла Вежнаў.

— Сёння, як мне здаецца, прадпрыемства свае задачы вырашае. Дзякуючы таму, што калектыву высокапрафесійны, а людзі нашы — творчыя, ініцыятыўныя, жывуць інтарэсамі сваёй вялікай сям'і.

— У нас некалькі працоўных дынастыяў, якія сапраўды цэментуюць калектыву. У мяне заўсёды ўздумаецца настрой, калі я раніцай сустракаю на рабоце друкара Івана Іванавіча Вайцекяна і яго жонку Марыю Альфонсаўну. Яна ў нас на гаспадарчым астэцы. А таксама іх дачку Надзею, якая працуе ў кадрах, і зяця Паўла Вежнаў.

— Сёння, як мне здаецца, прадпрыемства свае задачы вырашае. Дзякуючы таму, што калектыву высокапрафесійны, а людзі нашы — творчыя, ініцыятыўныя, жывуць інтарэсамі сваёй вялікай сям'і.

— У нас некалькі працоўных дынастыяў, якія сапраўды цэментуюць калектыву. У мяне заўсёды ўздумаецца настрой, калі я раніцай сустракаю на рабоце друкара Івана Іванавіча Вайцекяна і яго жонку Марыю Альфонсаўну. Яна ў нас на гаспадарчым астэцы. А таксама іх дачку Надзею, якая працуе ў кадрах, і зяця Паўла Вежнаў.

— Сёння, як мне здаецца, прадпрыемства свае задачы вырашае. Дзякуючы таму, што калектыву высокапрафесійны, а людзі нашы — творчыя, ініцыятыўныя, жывуць інтарэсамі сваёй вялікай сям'і.

— У нас некалькі працоўных дынастыяў, якія сапраўды цэментуюць калектыву. У мяне заўсёды ўздумаецца настрой, калі я раніцай сустракаю на рабоце друкара Івана Іванавіча Вайцекяна і яго жонку Марыю Альфонсаўну. Яна ў нас на гаспадарчым астэцы. А таксама іх дачку Надзею, якая працуе ў кадрах, і зяця Паўла Вежнаў.

— Сёння, як мне здаецца, прадпрыемства свае задачы вырашае. Дзякуючы таму, што калектыву высокапрафесійны, а людзі нашы — творчыя, ініцыятыўныя, жывуць інтарэсамі сваёй вялікай сям'і.

— У нас некалькі працоўных дынастыяў, якія сапраўды цэментуюць калектыву. У мяне заўсёды ўздумаецца настрой, калі я раніцай сустракаю на рабоце друкара Івана Іванавіча Вайцекяна і яго жонку Марыю Альфонсаўну. Яна ў нас на гаспадарчым астэцы. А таксама іх дачку Надзею, якая працуе ў кадрах, і зяця Паўла Вежнаў.

Старшая швачка ўчастка друку Алеся ГОЛУБ.

АДКАЗНЫЯ ЗА СВАТЫ

Сёлета горад выдзеліў пэўныя сродкі на афармленне найбольш прэстыжных мерапрыемстваў, астатнюю частку неабходных сродкаў мы заробляем праз камерцыйныя праекты. Задача — і надалей актыўна працаваць з кліентамі, прыцягваюць заказчыка. Ён ідзе да нас таму, што падабаецца наш дзіві: «Здаваць работу «пад ключ». Праз «адно акно» падаецца заява на выкананне работ, і далей працуем мы.

Ёсць свята, за якія ў горадзе адказвае толькі наша прадпрыемства. Сваты гэтыя самыя дарагія для мінчан — Дзень Незалежнасці, які краіна штогод адзначае 3 ліпеня, а таксама 9 Мая, Новы год і Дзень горада, у іх афармленне мы ўкладваем душу. Не паверыце, але сёння нашы дызайнеры ўжо працуюць над ідэяй афармлення святкавання 70-годдзя вызвалення Беларусі, што будзе адзначаць

КРЫХУ ПРА ГРОШЫ

Раней прадпрыемства жыло за кошт бюджэту. Сёння ў нашых фінансавых паступленнях доля бюджэту складае 40 працэнтаў. Астатняе заробляем самі, у тым ліку за кошт рэкламнай дзейнасці. Але калі раней рэклама ў нас не была прыбытковай (бо толькі пачыналі), то мінулы год завершылі з неабліг паказчыкам па рэнтабельнасці. На гэты год паставілі перад сабой задачы, каб бюджэт атрымаў ад наружных рэкламы сур'езныя сродкі.

